

ULUSLARARASI SİSTEMDE GÖRSEL-İŞİTSEL MEDYANIN KAMU DİPLOMASİSİ VE KAMUOYU YARATMADAKİ ÖNEMİ: TRT’NİN TÜRKÇE DIŞINDA YAYIN YAPAN KANALLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME

THE IMPORTANCE OF THE AUDIO-VISUAL MEDIA IN THE CREATION OF PUBLIC
DIPLOMACY AND PUBLIC OPINION IN THE INTERNATIONAL SYSTEM: A STUDY
OVER THE CHANNELS OF THE TURKISH BROADCASTER TRT IN FOREIGN
LANGUAGES

Bülend Aydın ERTEKİN¹

Öz

Günümüz dünyası içinde, ülkeler arasında var olan güç dengesi mücadelesi ve güç dengesine bağlı rekabet, teknolojik gelişmelerin sağlamış olduğu imkânlar doğrultusunda çok farklı açılardan ancak daha hızlı bir şekilde gelişim göstermektedir. Bu hızlı yarış içinde olan ülkeler ise kendilerinin uluslararası arenada en iyi şekilde konumlandırılma ve tanıtılma çabasında her türlü imkânı kullanmaktadırlar. Özellikle kamu diplomasisi ve kamuoyunun, bahis konusu ülke ve stratejiler lehinde oluşturulmasında, yasal araçlar içinde yer alan uluslararası iletişim araçlarının rolü ve önemi büyüktür. Bu iletişim araçları içinde de radyo, televizyon ve internet haber siteleri kitlelere ulaşma kapasitesinin büyüklükleri nedeniyle farklı bir misyon üstlenmiş durumdadırlar. Ancak bu üstlenilen misyonun en iyi şekilde kullanılması da ayrı bir uzmanlık ve önem arz etmektedir. Bu çalışmada, bir taraftan bu noktalara vurgu yapılırken, diğer taraftan alan çalışmasının merkezini oluşturan TRT'nin kamu diplomasisi ve kamuoyu yaratmadaki işlevselliği, kurumsal veriler ve dinlenme/izlenme/takip olasılıkları çerçevesinde incelenmektedir. TRT'nin etki gücünü ölçmek ve incelemek amacıyla da Türkçe'den farklı dillerde yayın yapan televizyon kanalları TRT-AVAZ, TRT-ETTÜRKİYE, TRT 6 ve radyo kanallarından Türkiye'nin Sesi Radyosu (TSR)'nin yayın akışları incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası ilişkiler, Uluslararası iletişim, TRT

Abstract

In today's world, the struggles for the balance of powers between countries, and the competition they depend on, have been developing different points very quickly through the technological possibilities that have been provided. The countries being included or aiming to be in this speedy race have used all kinds of possibilities in order to be positioned, and to be represented in the best way on the international arena. Especially in the creation of public diplomacy and public opinion, and also in favor of countries and strategies in question, the role, of the means of international communication which are considered in-between legal instruments, is very effective. In these means of communication, the radio, the television and the internet news sites have undertaken a different mission because of their potential capacities to reach the masses. However, the application of this undertaken mission needs a specialization and an importance. By this purpose, in this paper, on one hand, while emphasizing on these points, on the other hand, the functionality of TRT, which constitutes the central point of our research field, in the creation of public diplomacy and public opinion, is evaluated within the framework of institutional data and the probabilities of its audiences, spectators and followers. In this context, in order to measure and evaluate the influence of TRT, the broadcasting schedules of TRT-AVAZ, TRT-ETTÜRKİYE and TRT 6 and the Voice of Turkey (VOT) are studied.

Key Words: international relations, international communications, TRT

¹ Yrd.Doç.Dr.Bülend Aydın Ertekin, Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi, baertekin@anadolu.edu.tr

1. GİRİŞ

Uluslararası sistemde, iletişim araçlarının sosyal ve siyasi iletişim amacıyla kullanılmaya başlanması hem günümüzün hem de iletişim tarihimizin yabancı olmadığı bir olgudur. Gazete ve telgraf ile başlayan siyasi iletişim tüm teknolojik imkânların doruk noktasına ulaştığı 21.yüzyılda tüm hızı ile yeni iletişim araçlarını kullanarak devam etmektedir. Günümüzde, mobil telefonlar ile yollanan kısa mesajların yanı sıra; *Twitter*, *Facebook* ve benzeri sosyal medya araçları ve ayrıca bu tür sosyal medya ile bağlantılı çalışan her gün bir yenisinin gündeme geldiği alt uygulamalar ile doğrudan doğruya kullanıcı ve tüketici statüsündeki bireylere ve kitlelere ulaşabilmektedir. Bu açıdan ele alındığında, yeni nesil teknoloji araçlarının da siyasi iletişimde yer aldığı görülmektedir.

Diğer taraftan, teknolojik değişimler, rekabet ortamını tetiklediğinden daha önce ortaya konan amaçlar ile bu amaçların gerçekleştirilmesini sağlayan araçlar arasındaki dengeyi bozabilmektedirler (Türkdoğan 2004: 31). Bu yüzden, yayın kuruluşlarının izleyici ve dinleyici kitlelerini, teknolojik ilerlemelerin etkilediği toplum imajının ürünü (Türkdoğan 2004: 31) olarak kabul edersek, kitleleri çok çabuk mobilize edebilme ve kamuoyu oluşturmada siyasi iletişim aracı olarak kullanabilme özelliklerinden dolayı radyo, gazete ve televizyon gibi klasik medya araçlarının (günümüzün diğer ilerleyen ve değişen teknoloji ve alternatif dijital medya araçlarına rağmen) etki gücünün olduğu açıktır. Bu nedenle, istenilen ulusal veya uluslararası alan ve konularda, gazete, radyo ve televizyonun birer siyasi iletişim aracı olarak kullanılarak, hedef kitlelere yönelik “propaganda”, “etkileme” ve “manipülasyon” yapılması mümkün olmaktadır. Ancak, televizyon ve radyo gibi aslında tüm medya araçlarının yayın içerikleri hitap ettikleri kitlenin farklı zevk ve beklentilerini de memnun etmelidir (Martin 1991 :211).

Özellikle, sosyal medya araçları belli grup ve bireyler tarafından kullanılsa da, devletler düzeyinde yayınladığı haberleri görüntü ile destekleyebilme özelliğinden dolayı, kamuoyuna daha doğrudan ulaşabilme avantajı ile televizyon yayınlarının ülke propagandasını yapmada etkili olduğu açıktır. Her ne kadar, *Youtube* ve benzeri internet sitelerinde video destekli haberler yayınlanabilse ve bunlar sahip oldukları içerikleriyle belli sansasyonlara sebebiyet verebilme ve gündemi etkileme potansiyellerine sahip olmuş olsalar da, bu etkinin gücü bir televizyon ve radyo haberciliğinde olduğu kadar olamaz. Bunun nedeni tamamıyla, güvenilirlik ve tüzel kişi sıfatıyla yayın kurumunun (şirket, yayıncı, sunucu veya yayın editörünün) izleyici tarafından tanınma özelliğinden dolayıdır. Diğer bir ifadeyle, siyasi iletişim amacı ile kullanılan televizyon ve radyo haberciliğinin ve yayınlarının

dinleyiciler üzerinde propaganda ve kamuoyu oluşturmada etkisi kurumsaldır ve daha büyüktür. Tabii ki, bu etki büyüklüğü göreceli bir kavram olup, bir kamuoyundaki yaş ve sosyal sınıf kategorisi üzerinde değişebilen farklı etkileşimleri olabilir (Roskin ve diğerleri 2012: 6).

1.1. AMAÇ VE YÖNTEM

Bu çalışmanın amacı, radyo ve televizyon yayıncılığının etki gücü, propaganda, kamuoyu kavramlarının ele alınmasıyla, küresel ölçekte kurumsal kredibilitesi ve gücü bulunan bazı uluslararası yayın kuruluşlarının hangileri olduğunun vurgulanması ve diğerlerine göre göreceli rekabet gücü bulunan Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu (TRT)'nin ele alınarak, uluslararası iletişimdeki rolünün incelenmesi ve sorgulanmasıdır. Bu çerçevede çalışma akademik referansları, gözlemleri ve verileri temel alan analitik yorumlara dayanmaktadır.

Çalışma kapsamında, Türkiye açısından uluslararası televizyon ve radyo yayınlarının bir ülke propagandasında çok önemli olduğu varsayımı ile *TRT*'nin yabancı dillerde yaptığı yayınlar ile Türkiye'ye yönelik bir propaganda, etki ve etkileme gücünün küresel düzeydeki katkısı vurgulanmaya çalışılmıştır. Ancak bu çalışmada, inceleme kapsamında ele alınan yayınlara ilişkin reytingler ölçülemediği veya örneklem çerçevesinde anket yapılamamıştır. Bu eksiklikten dolayı da, yayınların hangi ölçüde ve sıklıkta izlendiğine veya dinlendiğine ilişkin bilgi ve verilerin olmaması veya ulaşılamaması bu çalışmanın eksik yönünü oluşturmaktadır. Bununla beraber, çalışma, bu eksikliklerin tamamlanmasına ilişkin öneriyi de beraberinde içermekte ve belli bölgelere ilişkin anket çalışmalarını da ileriye yönelik çalışmalarda hedeflemekte ve önermektedir.

Çalışmanın araştırma alanını oluşturan *TRT*'yi incelerken, *TRT*'nin tüm radyo ve televizyon kanallarının ve o kanallara ilişkin yayınlarının tümünün değil, Türkçe dışında yabancı dillerde yayın yapan *TRT-AVAZ*, *TRT-ETTÜRKİYE*, *TRT 6* televizyon kanalları ile *TSR* (Türkiye'nin Sesi Radyosu), *TRT-VOT EAST (Voice of Turkey)*, *TRT-VOT WORLD*, *TRT-VOT WEST*, *TRT RADYO 6* gibi radyo kanallarının uluslararası iletişim ve uluslararası kamuoyu oluşturmada etkin olduğu ve olacağı yönünde bir eğilim vardır. Bu amaç doğrultusunda, ilgili televizyon ve radyo kanallarının yayınları, yayın akışları ve yayın içerikleri incelenmiş ancak yirmi dört saat Türkçe dışında belirlenen yayın dillerinde yayın yapan *TRT-ETTÜRKİYE* ve *TRT 6* televizyon kanallarının ve *TRT RADYO 6*'nın dışında, *TRT-AVAZ* televizyon kanalının ve *TSR* radyo kanallarının yeterince ve yeterli süre dilimi

içinde yayın yapıp yapmadıkları tablolaştırılarak vurgulanmaya çalışılmıştır. Bu çerçevede, çalışmanın takvimi içinde 3-4 Şubat 2012 tarihi *TRT-AVAZ* ve 14 Şubat 2012 tarihi ise *TSR* radyo kanallarının yayın akışlarının incelenmesi için tesadüfi olarak seçilmiştir. Bu yayın tarihleri bir değişken olarak kabul edilebilir. Ancak çalışma esnasında özellikle *TRT-AVAZ* ve *TSR* radyo kanallarının yayın akış sürelerinde çok fazla bir değişim gözlenmediği için, yayınların farklı tarihlere göre karşılaştırılması tablolaştırılmamıştır. Sayısal verilerin elde edilerek tablolaştırılmasında ise içerik analizi yönetiminden faydalanılmıştır. Ayrıca kültür emperyalizminin ve militarizmin de bir simgesi olan propaganda kavramına ilişkin tanım ve yorumlamalar siyasal iletişimin ideolojik bakış açısıyla ele alınmıştır.

2. RADYO VE TELEVİZYON YAYINININ ETKİ GÜCÜ

Medya kurumlarının ve teknolojinin haber akışlarında ve haberin iletilmesinde önemli rol oynadığı ve üstlendiği hemen hemen tüm iletişimcilerin ortak görüşüdür. Dünya siyasetinde ve ekonomisinde teknoloji ve iletişim kurumlarının önemli bir yeri olduğu görüşünü benimseyenler arasında Philip Taylor ve Hamid Mowlana daha yüzlercesinin arasından referans olarak gösterilebilir (Taylor 1997: 2). Bu etkinin ekonomik katkısı, ilk etaplarda açıkça fazla hedeflenmemiş olsa da, iletişim tarihi içinde seyir eden ve 20. yüzyıldan itibaren gelişen hızlı süreçte sırasıyla siyasi ve kültürel etkilerin sinema, propaganda amaçlı filmler, gazeteler, dergiler, radyo ve televizyon yayınları ve en son olarak internet ve de bilişim teknolojileri ile yoluna devam ettiği bilinmektedir (Roskin ve diğerleri 2012: 157-173). Tabii ki, günümüzde, ekonomik çıkarlar ön plana geçmekle birlikte,, ekonomik hedefin oluşumunda sosyal temeli şekillendiren alt yapının üst yapıyı etkilediği veya tam tersi olarak üst yapının alt yapıyı etkilediğini unutmamak gerekir (Roskin ve diğerleri 2012: 10-11, 22). Daha doğrusu, siyasi ve kültürel propaganda ve bunlara ilişkin ekonomik getiri sağlayan bir potansiyelin yolunu açıp ilişki köprülerinin kurulmasına yardımcı olsa da, ilk önceliği bir etki, ikna, kendini olumlu gösterme, taraftar toplama ve hedef kitleyi kendisine sempatik hale getirme ve de en önemlisi kendi görüş ve düşüncelerine uygun bir kamuoyunu; girdi, çıktı ve geri-beslemeye bağlı olarak yaratmayı amaçlamaktadır (Roskin ve diğerleri 2012: 31, 33).

Özellikle, 1930'lu yıllardan itibaren ve III. Reich döneminde film endüstrisinin mevcut siyasi yönetim ile özdeşleşmesi ve propaganda amacı ile kullanılmaya (Hake 2001: xiii, 2-3) başlanmasından sonra, Soğuk Savaş döneminde de Hollywood ve Pekin orijinli filmlere ek olarak Moskova Radyo'su ile Amerika'nın Sesi Radyosu'nun Washington ve Kremlin'in diplomatik demeçlerinin seslendirildiği bir platform olduğu görülmektedir (Taylor

1997: 4). Esas itibariyle, 1930'lardan itibaren uluslararası radyo yayıncılığının büyümesi ile bu iletişim aracı dünyanın yaşam alanı içindeki tüm noktalara ucuz, kolay ve "doğru" enformasyonun aktarılmasını sağlayan bir iletişim aracı olarak görülmüştür (Taylor 1997: 8). 1932'de BBC'nin açılış konuşmasını yapan Lord John Reith, radyo yayıncılığının sağlayacağı imkânların ve etkilerin insanlığın en üst avantajı için kullanılması gerektiğini belirtmiştir (Taylor 1997: 8). Bu bağlamda, Taylor'un ifade ettiği gibi, gerçek radyo yayıncılığı gerçek bir propagandayı ifade etmektedir. Aslında ise, propaganda, genelleştirerek, çoğaltarak, yıkarak, yok ederek, inşa ederek ve bozarak esas moral olgusunun tüm cephelerine karşı savaştır (Taylor 1997: 9). Hedefleri sadece kendi çıkarlarını yaymak, üretmek ve de korumak olan bireyler, örgütler ve hükümetler ise yine kendi çıkarları kapsamında ahlak dışı olarak iletişim teknolojilerini kullanmışlardır ve kullanmaya devam etmektedirler (Taylor 1997: 9).

Tabii ki, Propaganda bakanlıklarının, Kültür ve Enformasyon veya Teknoloji bakanlıklarına çevrildiği günümüz dünyasında, ideolojik bir kavram olan propagandanın, 1930'lu yıllardan itibaren kültür, enformasyon ve teknoloji gibi kavramların içine giydirilmesi ayrı küresel bir stratejinin ürünüdür.. İletişim araçlarını üreten toplumların, iletişim araçlarını da en iyi kullandıkları şüphe götürmez bir gerçektir. Amerika Birleşik Devletleri'nin daha 1920'lerdeki radyo istasyon frekansı karışıklığı nedeni ile 1927 Radyo Yasası (Radio Act of 1927) ile yayınlara belli düzenlemeler getirdiği görülmektedir (Roskin ve diğerleri 2012: 167). Yine radyonun siyasi propaganda aracı olarak kullanılmasına ilişkin diğer bir örneği Franklin D. Roosevelt teşkil etmektedir. Roosevelt'in ünlü "Ocakbaşı Sohbetleri" (fireside chats) ile bir bakıma "ulusa sesleniş" modelinin de Jimmy Carter ve Ronald Reagan tarafından kullanıldığı görülmektedir (Roskin ve diğerleri 2012: 161).

Özellikle, Amerika Birleşik Devletleri bir küresel aktör ve güç olarak uluslararası iletişime büyük önem vermiş ve Amerikalı siyasetçiler ülke olarak verilen bu önemi de açıkça dile getirmişlerdir. Örneğin, 1994 yılında Buenos Aires'te yapılan Uluslararası Telekomünikasyon Birliği (International Telecommunications Union) konferansında ABD eski başkan vekili Al Gore, küresel enformasyon altyapısının, çocuklarının eğitime katkı sağladığını ve dünya milletleri arasında fikir alışverişine imkân verdiğini ve bunun da Amerika Birleşik Devletleri'nin bir devlet politikası olduğunu vurgulamıştır (Taylor 1997: 9). Ancak bu idealizme karşın, iletişim araçlarının, bireyleri güçlendirirken ve onları özgürleştirirken siyasetçilerin ve teknokratların retoriklerini içermeye devam ettiği görüşü hâkimdir (Taylor 1997: 9).

Bu doğrultuda, manipülatif amaçlı gündem belirleme ve kamuoyu oluşturma sadece yazılı basında değil, radyo, televizyon ve günümüzde de internet haberciliğinde¹ örnekleri uluslararası medya etiği ilkelerinin varlığına rağmen sürmektedir. Habercilikteki bu manipülasyon ise, ülkeyi, halkı, siyasi yapıyı tanımayan gazetecilerin bilinçsiz ürünü olabileceği gibi, haberciliğin yüzünü bilinçli şekilde yönlendirmeye çalışan siyasetçilerin, devlet adamlarının, iş adamlarının ve etki sahibi kişilerin de eseri olabilir (Bahuguna 2010:4).

Manipülasyonla eş değerde ele alınabilecek propagandanın temel amacı belli fikirlerin, bir ideoloji içeriğinde bir bütün olarak sunulması veya belli fikirlerin parçalar halinde ancak yap-boz parçalarını hedef kitlenin bilinci düzeyinde bir araya getirmeye yönelik yöntem ile yayınlanmasıdır. Ancak, propaganda devletlerin yönetimi altında olduğunda, bu sefer de propaganda ile diplomasi arasında bağlantı olduğu inkâr edilemez. Bu bağlantının en önemli bağı ise iletişim araçları temsil etmektedir. Kısaca, iletişim araçsız manipülasyon, propaganda ve kamuoyu destekli açık diplomasi mümkün olamaz. Devletlerin, propagandada başarılı olması yine kendi güçlerine bağlıdır. Devletlerin, iletişim araçlarını kullanarak kendi düşüncelerini aktaracakları bir kitle bulmaları propagandanın iletişimin bir eylemi olduğunun kesin kanıtıdır (Rawnsley 2000:4). Morgenthau ulusal çıkarların tanıtımı barışçıl araçlar ile olur derken iletişim araçlarını kastetmektedir (Rawnsley 2000:3). Yine Peter Kenez'in tanımından esinlenildiği gibi; propaganda, sosyal ve siyasi değerlerin kitlelerin düşünce, heyecan ve davranışlarını etkilemektir (Rawnsley 2000:2). Diğer bir deyişle, enformasyon, kimi zaman hükümetlerin yönlendirdiği kimi zaman da hükümetlere veya belli bir hedefe karşı kullanılan bir araç görevini ifa etmektedir (Goldstein ve Pevehouse 2011 :373-75).

3. EGEMEN YAYINCILIĞA İLİŞKİN ULUSLARARASI ÖRNEKLER

İkinci Dünya savaşını başlatan güçler ile Soğuk Savaş döneminin egemen güçleri propaganda aracı olarak o zamanın iletişim araçlarını en iyi şekilde kullanmışlardır.. Soğuk Savaş yıllarında *Radio Moscow* ve *Voice of America* arasındaki propaganda yarışına, Çin, İngiltere ve Fransa'da belli ölçülerde katılmıştır. Yakın bir geçmişe kadar dünya radyo yayıncılığında özellikle BBC'nin yayınladığı haberler gelişmekte olan ülkelerin radyo haberciliğinde, haber ajansı değeri görmüştür. 1945 yılından sonra dünya liderliğini Amerika Birleşik Devletleri'ne kaptıran İngiltere "the Commonwealth of Nations" üyesi eski sömürgelerine yönelik seslenişini *BBC* aracı ile sürdürmüştür. Günümüz internet çağında ise, *BBC* 1997 yılında online haber yayıncılığına başlamıştır.

BBC, diğer rakipleri *Cable News Network (CNN)*, *MSNBC*, *EuroNews* ile arasındaki rekabet kapsamında, 1997’de online faaliyetleri için yirmi bir milyon sterlin ayırmıştır. Bu fonun, üç buçuk milyon sterlini ise *BBC News Online*’ın sadece ilk yılda yapacağı harcamalarını finanse etmek için kullanılmıştır. (Allan 2006:34-36). Gelişmiş ülke olma avantajı ile tüm dünyaya ulaşmada uydular dahil olmak üzere tüm iletişim teknolojilerini kullanan BBC’nin radyo ve televizyon yayıncılığını internet üzerinden online yapması, haber siteleri üzerinden haberlere ve arşiv haberlerine ulaşılması sayesinde kurumsal internet sitelerinin birer haber dokümantasyon merkezi haline gelmesi, “*broadcasting*” anlayışında yeni bir çağır açmıştır.

Günümüzde, BBC’nin uluslararası olmayan radyo ve televizyon yayınları bile, internet üzerinden erişim sayesinde dinlemek ve seyretmek isteyen kitleler için uluslararası hale gelmiştir. *BBC World Service* dışında, *BBC Radio1*, *BBC Radio 1 Xtra*, *BBC Radio 2*, *BBC Radio 3*, *BBC Radio 4*, *BBC Radio 5*, *BBC Radio 6*, *BBC Radio Asian*, *BBC Radio Nations* (*BBC Radio Scotland*, *BBC Radio Ulster*, *BBC Radio Wales*, *BBC Radio Nan Gaidheal*, *BBC Radio Foyle*, *BBC Radio Cymru*) gibi tüm diğer şehir radyoları rahatlıkla dinlenebilmektedir (BBC - <http://www.bbc.co.uk/radio/>). Yine aynı şekilde, BBC’nin televizyon yayınlarına da internet üzerinden ulaşılmaktadır (BBC - <http://www.bbc.co.uk/tv/>).

İncelemede, BBC’nin web sayfalarının İngilizce dışında toplam yirmi yedi dilde yayınlanmakta olduğu görülmektedir. BBC’nin Türkçe web sayfası da mevcut olup, Türkçe dil grubu ile akraba olan ve Türki cumhuriyet dili olarak sadece Azerice, Kırgızca ve Özbekçe lisanlarında yayın yapmaktadır. Rusça dilinde yapılan yayınlar ise, merkez Rusya ve Orta-Asya bölgesini kapsamaktadır.

Orta-Asya’ya Rusça yayın yapılmasının nedeni Rusçanın Orta-Asya’da hâkim dil olmasından kaynaklanmaktadır (BBC- <http://www.bbc.co.uk/worldservice/languages/index.html>).

Özellikle, BBC 27 dilde yayınladığı haber web siteleri ile o dillerde, tüm bölge ve dünya haberlerine ulaşma imkânını sunduğu gibi, multimedya bölümünde BBC televizyonunun o dildeki yayınına da web sitesi üzerinden ulaşılmaktadır. Örneğin “*BBC Türkçe*” ile dünyada yaşayan tüm Türkler ve Türkçe bilenler ekonomi, spor, yaşam, bölge ve dünya haberlerini BBC’nin sunmuş olduğu haber formatı ve yorumu çerçevesinde takip etmektedirler. *BBC-Türkçe* web sayfasında ayrıca takipçiler isterlerse İngilizce öğrenim

tercihinden de faydalanmaktadırlar. Diğer taraftan, *BBC Türkçe*, bir Türk ulusal kanalı *NTV* üzerinden de yayın yapmaktadır (NTV- <http://www.ntvmsnbc.com/id/24938872/>).

BBC'nin yanı sıra televizyon yayıncılığında bir ilki başlatan ve 1991 Körfez Savaşı'nı tüm dünyaya an ve an canlı olarak veren *CNN* de gerek televizyon yayıncılığı ile gerekse, İspanyolca, Arapça ve İngilizce dillerinde yayınladığı web temelli online haberciliği ile büyük kitlelere ulaşmaktadır. Özel bir televizyon kanalı olmasına rağmen *CNN* “Amerikan Gücü”nün seslendirildiği bir platform olmuştur. Soğuk Savaş sonrası tek kutuplu küreselleşen dünyadaki Amerikan Dış Politikasını ve daha önce 1944’de H.G.Wells tarafından ifade edilen “Yeni Dünya Düzeni” kavramını beşinci objektif olarak 1991 Körfez Savaşı sırasında ortaya atan ABD başkanı George Bush’un sadece ulusa sesleniş değil tüm dünyaya sesleniş kanalı işlevini yerine getirmiştir (Taylor 1997: 2).

1980’de kurulan *CNN*’in diğer kardeş şirketleri olan; *CNN International*, *CNN-IBN*, *CNN Airport Network*, *CNN-Türk*, *CNN-Español*, *HLN*, *CNN Chile*, *TNT*, *Turner Classic*, *Movies*, *Cartoon Network*, *Boomerang*, *TruTV*, *TBS* kanalları yayın yapmaktadır. Bu şirketler arasında yer alan *CNN Türk*, Türkçe, *CNN-IBN* Hintçe, *CNN Chile* ve *CNN-Español* İspanyolca yayın yapmaktadır (CNN- <http://en.wikipedia.org/wiki/CNN>).

Çokuluslu yayın kuruluşlarının, başka ülkelerde yatırım yaparak, o ülkenin resmi dili ile yayın yapması ayrı bir küresel boyutta yeni iletişim stratejilerine örnek temsil etmektedir. Bu örnekler içinde, *CNN*’e ilaveten, *CNBC* ve çokuluslu finans kuruluşu *Bloomberg L.P*’ye ait olan *Bloomberg* televizyonu Türkiye’ye ve Türkçe diline kurumsal stratejileri içinde yer vermektedirler. Ancak, yayın ana hedeflerini eğlence, film ve finans haberleri ile yoğunlaştıran bu kanalların uluslararası finans, ekonomi ve siyaset haberlerinde de temel yorum ve analizlerini belli bir kamuoyuna aktardıkları inkâr edilemez. Siyasi alanda daha etkin olan *CNN*’in diğer kardeş yayın şirketi *TNT* de bazı Avrupa ülkelerinde olduğu gibi Türkiye’de Türkçe yayın yapmaktadır (CNN- <http://en.wikipedia.org/wiki/CNN>).

Gerek *TNT* ve gerekse *CNN-Türk*’ün belli bir izlenme oranını elinde tuttuğu, bu şirketlere verilen reklamlar ve yayınlanan programların içeriklerinin sosyal medyada ve de basında tartışılması, bu kanalların Türk toplumu üzerinde bir kamuoyu etki gücü olduğu anlamına gelmektedir. Bunun yanı sıra, bu izlenme oranlarının geçerliliğine ve hangi oranda olduğuna ilişkin şüpheler ve verilerin akademik amaçlı kullanılması, Aralık 2011’de Türkiye reyting ölçüm şirketlerine yapılan adli operasyonlar sonrasında tartışmalı hale gelmiştir. Bu nedenle, bu çalışmada Türkiye’de faaliyet gösteren dış ortaklı kardeş medya kuruluşlarının

veya ulusal diğer Türk kanallarının kamuoyundaki etki gücünü vurgulamaya çalışan izlenme oranlarına yer verilmemiştir. Bir anlamda *CNN*'in tüm dünyadaki etki gücünü inkâr etmemek gerekir. Özellikle ülkelerin bir yarış içinde sıraya girerek *CNN* ve *CNN International*'a büyük reklam ücretleri ödemeleri kısmi ölçüde de olsa bu kurumların küresel boyuttaki önemini vurgulamaktır. Ayrıca, kişisel röportajların, *CNN* ve *CNN International*'da yayınlanması, röportaj sahibine veya kurumuna yönelik küresel ölçekli bir reklam ve kredibilite gibi değerlendirilmektedir. Bir bakıma reklam veren politikacılar veya kurumlar istediklerini elde etmiş olmaktadır (Meens 2010:146).

Diğer taraftan, 2003 Irak Savaşı'nda *CNN*'nin yanı sıra ve hatta *CNN*'i göreceli bir tarafsızlık konumuna yerleştiren *Fox News*, Amerikan çıkarlarını dünyaya anlatma rolünü ayrıca üstlenmiştir (Jaramillo 2009: 2-4). Bu propaganda yarışı günümüzde de devam etmektedir.

Aynı rekabet içinde yer alan, *TV5Monde* Fransız kanalı, Fransa, Belçika, İsviçre ve Kanada ile ilgili haberleri uydu aracı ile tüm dünyaya yayınlamaktadır. Özellikle, Fransa'nın eski kolonilerine ve Afrika'ya yönelik özel programlar yayınlanmaktadır. Haberlerinde tarafsız görünse de, *TV5Monde* uluslararası konularda Fransız dış politikasına uygun yayın yapmaktadır (<http://www.tv5.org>). *TV5Monde* bunun yanı sıra, "7 Jours sur la planete" programını Fransızca ve Fransızca alt yazı ile yayınlayarak Fransızca öğretme misyonunu da yüklenmektedir. Bunun yanı sıra, *TV5Monde*'nin web sayfasında, "Apprendre le Français" adı altında Fransızca öğretmeye yönelik uygulamalar yer almaktadır.

TV5'in misyonu sadece dünya insanlarına Fransızca öğretmek değil, Fransa'nın eski kolonileri ile bağlantısını devam ettirme hedefidir (*TV5MONDE* - http://www.tv5.org/TV5Site/enseigner-apprendre-francais/accueil_apprendre.php). Ayrıca, *TV5Monde*, resmi dilleri arasında Fransızca da olan Kanada, Belçika ve İsviçre gibi ülkelerin Fransızca televizyon kanallarına yer vermektedir.

Tüm bu belli başlı örnekler, özellikle uluslararası sistemde aktör olan ülkelerin yayın kuruluşlarının kendi ana dillerinde yayın yapmayı önemsedikleri gerçeğini ortaya koymaktadır. Böylece kendi ana dillerinde yayın yaparken, genelde tüm dünyaya ancak esas itibariyle tayin ettikleri alan içinde yer alan hedef kitleye (dinleyicilerine-izleyicilerine) seslenme imkânı bulmaktadırlar. Bu tür yayınlar ile kültür emperyalizminin devamlılığını sağlamakta ve bir iletişim köprüsü oluşturmaktadırlar. Diğer taraftan yayın kuruluşlarının

daha büyük kitlelere ulaşma amaçları doğrultusunda, kendi ana dillerinin dışında alternatif dillerde yayın yapma politikalarına ağırlık verdikleri görülmektedir..

Bunlar arasında, *France 24* kanalı, “France 24 Français” (<http://www.france24.com/fr/>) ve “France 24 English” (<http://www.france24.com/en/>) adı altında Fransızca ve İngilizce yayın yapmaktadır. Bunun yanı sıra, internet haberciliğine de büyük önem veren France 24, “France 24 Français” ve “France 24 English” adı altındaki web sayfalarında; “Önemli Ana Haber Başlıkları”, “Fransa”, “Afrika”, “Orta-Doğu”, “Avrupa”, “Amerika”, “Asya/ Pasifik”, “Gözlemciler”, “Hava-Durumu”, “Ekonomi ve Teknoloji”, “Spor”, “Kültür”, “Sağlık”, “Dünya'dan Belli Başlı Haberler”, “Röportajlar”, “TV Show Haberleri”, “Bloglar”, “Mobil Telefon Haberleri” ve “Seyahat” gibi birçok kategoride yer alan detaylı haberleri tüm dünyaya yayınlamaktadır. Bir anlamda, uluslararası yayın kuruluşları, uluslararası iletişim araçlarının tümünde yer almakta ve kendilerini duyurma mücadelesi vermektedirler. *France 24* bu denli geniş ve detaylı bir web sayfası ile kendi kurumsal tanıtımını ve habercilik konumunu da resmileştirmektedir.

1993 yılında kurulan Euronews ise Avrupa merkezli olmak üzere dünya çapında çok dilde yayın yapmaktadır. Hem internet haberciliği (Euronews - <http://www.euronews.net>) hem de televizyon yayın haberciliği ile Türkçe, İngilizce, Fransızca, Almanca, İspanyolca, Portekizce, Lehçe, Ukraynaca, Rusça, Arapça ve Farsça dillerinde çok dil fonksiyonu ile yayın yapmaktadır. 23 Ocak 2012’de Fransız Senato’sunda onaylanan “Soykırımları İnkâr”(Loi de négation des génocides) yasasına tepki olarak ilişkileri askıya almayı dillendiren TRT ile işbirliği bulunan *Euronews*’in bir diğer amacı ise ortak haber ve tek tip yorumu birçok Avrupa dilinde kitlelere ulaştırmaktır. Bu tür uluslararası işbirliklerinin TRT’nin menfaatine olacağı düşünülse de, *Euronews*’in kurumsal stratejisi onu yayın yaptığı ülkelerde kendi ismi ile markalaştırmaktadır. Diğer taraftan, ilişkilerin askıya alınma kozuna karşı 28 Şubat 2012’de Fransa Anayasa Konseyi’nin (mahkemesinin) almış olduğu 2012-647 DC sayılı kararı (Conseil Constitutionnel) şimdilik TRT’nin ilişkileri sonlandırma ihtimalini ortadan kaldırmış ve aksini yapmama durumunda ise ortaya çıkabilecek bir kurumsal prestij kaybını engellemiştir. Diğer taraftan, böylesi bir çatışma en azından 6 Mayıs 2012 Fransa cumhurbaşkanlığı seçimlerinden sonra başa gelen Hollande’ın, Sarkozy’in bu politikasına en azından uymayacağı varsayılarak şimdilik gündem dışına çıktığı sanılmaktadır.

Euronews’e ilaveten, uluslararası ölçekte *Qatar Media Corporation*’a ait olan ve yirmi dört saat aralıksız İngilizce yayın yapan *Al Jazeera-English* (http://www.aljazeera.com/watch_now/) ile yine yirmi dört saat Arap dünyasına yayın yapan

Al Jazeera-Arabic (<http://www.aljazeera.net/channel/livestreaming>) kanalları örnek olarak verilebilir. Orta-doğu'da *CNN-International*'a rakip gösterilen *Al Jazeera-English* ve *Al Jazeera-Arabic*'in uluslararası ve Orta-doğu bölge kamuoyunu aydınlatma veya etkileme gücü red edilemez. *Al Jazeera-English* ve *Al Jazeera-Arabic* televizyon kanallarının dışında internet haber siteleri ile de izleyicilerine/takipçilerine geniş çaplı haberleri İngilizce ve Arapça dillerinde sunmaktadır.

Haber içerikli bu kanalların dışında, Türkçe dâhil birçok dilde yayın yapan *Disney Channel* (<http://www.disneyinternational.com/disneychannel/>) on yaş ve üstü gençlerin kültürel gelişiminde bir alt yapı oluşturmaktadır. Ergenlik çağıının altında veya yeni ergenlik çağıına giren çocuklar özellikle Kuzey Amerika kültürünün idollerinden ve kültürel değerlerinden belli ölçülerde etkilenmektedirler. Ayrıca, dokümanter ve çevre alanlarında yayın içerikli *History Channel* ve *National Geography* kanallarının üstlenmiş olduğu kültürel misyon izleyicilerine tarih, tabiat ve çevre ile ilgili “tek yönlü bilgi” vermektedir.²

4. ULUSLARARASI YAYIN KURULUŞLARININ KULLANDIĞI DİĞER İLETİŞİM ARAÇLARI

İnternet haberciliğini en mükemmel ölçüde kullanan tüm bu uluslararası yayın kuruluşlarının aynı zamanda teknolojinin gerisinde kalmadıkları ve kendileri dışında oluşturulan (üretilen) *Facebook* ve *Twitter* gibi günümüzde güncel olan benzer sosyal medya bağlantılarını kullandıkları görülmektedir. Bu sosyal medya araçlarıyla yayın kuruluşları, ana haber başlıklarını, reklamlarını ve duyurularını yayınlamakta ve böylece, klasik radyo dinleyici veya televizyon izleyicisinin dışında, daha fazla kitleye ulaşmaya çalışmaktadırlar.

Bu açıdan, internet üzerinden kullanılan, arama motorları, reklam bandı (banner) ve sosyal medyada yer alan “beğenme” veya “ekleme” ikonları ile birçok kanalın internet üzerinden de kendisine izleyici/dinleyici kitlesi yaratmaya çalışmaları söz konusudur.

Bilgisayarlarda, IPAD ve benzeri tabletlerde ve ayrıca 3G ve çok yakın gelecekte de 4G “android işlemci” mobil telefonlardaki, uygulamalar ve “freeware” veya “software” programlarının sunduğu özellikler ile, çeşitli radyo ve televizyon kanallarının dinleyici ve izleyici kitlesi arasında mobil kullanıcılar da bulunmaktadır.

Bu durum ya doğrudan “online” veya kayıt sonrası izleme ve dinleme ya da sosyal medya aracılığıyla dahi yayınların kısa süreli video veya ses kliplerinin paylaşımı ile de gerçekleşmektedir.

Günümüzde uluslararası dinleyici kitlesi az olsa dahi, bir FM ve AM bandı üzerinden yayın yapan bir New-York radyosunun dinleyicileri arasında uluslararası bir kitle yer alabildiği gibi, yerel dinleyici sayısının az olduğu FM radyo veya televizyon kanalının uluslararası dinleyici sayısı fazla olabilmektedir. Bu durum yine yerel ve ulusal gazeteler için de geçerli olabilir. Bu bağlamda, klasik radyo dinleyicisi, televizyon izleyicisi olmadan da, “android işlemci” mobil telefon veya Ipad tarzı ve benzeri tabletler ve dizüstü veya masaüstü bilgisayar aracılığıyla, dinleyici ve izleyici kitleler rahatça oluşabilmektedir. Televizyon ve radyo kanalları artık günümüz bilişim çağında potansiyel kitlelerini takip etmektedir. Bu durum internet ortamında rahatlıkla görülmektedir.

Doğal olarak, bu türden uygulamaların, yeni küresel iletişim politikalarına kendilerini adapte eden örneğin; *France 24*, *BBC*, *CNN International* gibi büyük ölçekli ve uluslararası medya yayın kuruluşlarında çok daha önce başladığı ve uygulandığı görülmektedir. Ayrıca bu yayın kuruluşlarının haber yayınları gözlemlendiğinde, haberlerin magazin haber şekline dönüştürülmeyip; güncel haberleri az, öz ve belli saat aralıklarında yapılan tekrarlar ile daha geniş bir kitleye ulaştırma çabasının bir yayın politikası olarak uygulandığı görülmektedir.

5. TRT’NİN DIŞ DÜNYAYA AÇILAN PENCERESİNİ TEMSİL EDEN YAYIN KANALLARININ İNCELENMESİ

Kamu diplomasisi yaratmada ve şekillendirmede ve ayrıca uluslararası kamuoyu oluşturmada uluslararası medyanın günümüzde ne kadar önemli olduğu bir gerçektir. Bu misyonun ticari amaçlı kurulmuş olan medya kuruluşlarında o denli üst hedef olduğu söylenemese de, yine de ticari bazlı medya kuruluşlarının en azından ulusal izleyici ve dinleyici kitlelerini ve elitlerini küstürmemek için ulusal çıkarları göz önüne alarak yayın yaptığı gözlenmektedir. Bunun en büyük örneği olarak, *CNN* ve *Foxs Tv* gibi Amerikan kanalları verilebilir.

Bunun yanı sıra devlet destekli BBC’nin de uluslararası arenada İngiliz çıkarlarının temsilcisi olduğu rahatlıkla ifade edilebilir. Bu gerçek içinde, Türkiye’nin çıkarlarını uluslararası arenada tanıtmaya, bir kamu diplomasisi yaratmaya, kendi görüş ve düşüncelerini anlatmaya, ortak kültür, dil, tarih ve köken tanımlaması içinde yer verdiği diğer bölge ve dünya ülkelerinin sempatisini kazanmaya, Türkiye’yi ilgilendiren konularda hedef kitleleri bilgilendirme ve bilinçlendirme ve ortak kültür ve tarih tanımlaması içinde yer verdiği diğer ülke ve milletleri ilgilendiren konularda da ulusal izleyici / dinleyicileri bilgilendirme ve bilinçlendirme görevini üstlenmesi hem yapısal temel hem de işlevseldir.

Ancak bunu yapabilmenin üstünde, başarabilmesi de ayrıca temel stratejilerden birisi olmasını gerektirir. Aksi takdirde, özellikle günümüzde kısa ve orta dalga frekanslarda yayın yapan radyo programlarının belli sayıda kişi tarafından dinlenilmesi veya o frekansların sadece bir yayın ile doldurulması misyonundan veya daha iyi bir iyimserlikle de “okul radyosu” vizyonundan öteye gidemez. Oysaki ülkelerin kamu diplomasisi yaratabilmesinde medyaya büyük görev düşmektedir. Küreselleşen dünyada lider konumda veya başat aktör konumunda olan tüm ülkeler uluslararası platformda medyanın gücünü kullanmaktadırlar.

Yayınları yayınlamaktan çok yayınların izlenmesini sağlamak temel görev olmalıdır. Bu yüzden *Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu (TRT)*, alternatif yayınların ve seçeneklerin çok olduğu kanallar ve yayınlar dünyasında, yayınlarını izletebilme ve dinletebilme rekabeti ve mücadelesi içinde bulunmaktadır.

Bu rekabetin getirdiği zorunluluklar içinde,, internet haberciliğinin profesyonelce kullanılması, kurum web sayfalarının tasarımı, haber sayfalarının daha fazla kitleye ulaşabilmesi için bir çok dilde hazırlanması, teknolojinin yakından takip edilmesi, yeni teknolojilerin kullanılması, ulusal uydulara sahip olunması ve ayrıca uydusal ve karasal yayınların dinlenebilirlik / izlenebilirlik oranlarının artması yer almaktadır.. Özellikle bu dinlenebilirlik ve izlenebilirlik oranının sağlanmasında; normal televizyon cihazlarının dışında 3G / 4G “android” (akıllı) telefonlar, bilgisayar tablet, dizüstü ve masaüstü bilgisayarlar tip cihazlarla da hedef kitleye ulaşılması önem arz etmektedir. Ancak bu dinlenilme ve izlenilmenin sanal “beğendim” butonları ile sınırlı kalmayıp, sosyolojik hedef kitleler üzerinde etki sağlamasına çalışılmalıdır. Ancak, 21.yüzyılın getirdiği kültürel ve teknolojik hızlı değişim neticesinde, “ilk üreten”, “ilk kullanan”, “ilk satan”, “ilk yayan”, “ilk markalaştıran”, “ilk medyalaştıran” Batı Medyası, Kuzey/Güney çatışması (zengin/gelişmiş ülke ve gelişmekte olan ülke çatışması) içinde, TRT’ye göre daha avantajlı konumda bulunmaktadır. Diğer taraftan, bir karşılaştırma yapıldığında, yapısı itibariyle TRT, İngiltere’nin yarı otonom devlet kurumu BBC ve Kanada’da İngilizce adıyla CBC ve Fransızca adıyla da Radio-Canada’ya benzemektedir (Pritchard ve Sauvageau 1999: 63-67). Dünya çapında bir kredibiliteye sahip olan BBC gibi olmasa da, CBC/Radio-Canada Kanada’nın tüm yüzölçümü içinde yayın yapan bir kuruluştur ve diğer Amerikalı ve Kanadalı tüm özel şirket yayın kuruluşlarıyla rekabet etmektedir.

TRT’nin televizyon ve radyo kanallarına ilişkin yayın akışlarının incelenmesi sonucunda elde edilen niceliksel bulgular özellikle TRT-AVAZ kanalı ile TSR’nin yabancı dillerde yayın yaptığı uluslararası radyo yayınlarının kamu diplomasisi ve kamuoyu oluşturma

açısından ne derece etkili olabileceği konusundaki sorgulamada sayısal veri desteği sağlamakta ve yapılan varsayımların karşılaştırılmasına temel oluşturmaktadır.

Diğer bir ifadeyle, *TRT-AVAZ* ve *TSR*'nin Türkçe dışındaki diğer (yabancı) dillerde yaptığı yayınların yeterli olmadığına ilişkin kuramsal çatı içindeki niteliksel eleştiri ve saptamanın sayısal açıdan eksikliğini yayın akışının incelenmesi sonucu ortaya çıkması, çalışmanın odak noktası olan temel düşünceyi somutlaştırmakta ve bu somut bulguya dayanarak ilgili kanalların yayın akışları içinde yayın yaptıkları yabancı dil yayınlarının yayın süre ve içeriklerinin artırılma önerisi, bulgulara dayalı olarak ifade edilmektedir. Ancak çalışma alanı ve evreninin sınırlı olması nedeniyle, akademik olarak elde edilen niteliksel bulguların kavramsal olarak farklılık yaratmayacak olmasına rağmen farklı şekillerde ifade edilebilme ihtimali olabileceği gibi, niceliksel olarak elde edilen bulgularda sayısal verilerin değişmesi veya belli bir zaman dilimi içinde gelecekte değişebilecek olma ihtimali karşısında, varsayımları ve varsayımlara bağlı olarak tezleri esnek veya değişken kılabilenmektedir.

Tablolar ile ortaya koyduğumuz içerik analizinde yayın akışları, yayın akışlarında yer alan Türkçe ve Türkçe dışı programların yayın süreleri belirtilmiştir. *TRT-AVAZ*, *TSR* ile ortaya koyduğumuz ve bu çalışmanın son kısmında yer alan yayın akış tablolarında Türkçe ve Türkçe dışı yayınların karşılaştırılması tablolara bakıldığında açık bir şekilde görülmektedir. *TRT-ETTÜRKİYE* ve *TRT-6* televizyon kanalları ve *TRT 6* radyo kanallarının yayın dilleri zaten Türkçe dışında olduğu için böyle bir karşılaştırmaya yer verilmemiştir.

İnceleme kapsamında ele aldığımız 3-4 Şubat 2012 ve 14 Şubat 2012 tarihlerinde yer alan sayısal verilerin karşılaştırılmasında değişik tarihler değişken olarak alındığında da farklı sonuçların ortaya çıkması özellikle Türkçe dışında da yayın yapan *TRT-AVAZ* ve *TSR* yayınları için şimdilik yayın sürelerindeki dakika bazındaki artma veya eksilmelerden dolayı söz konusu değildir. Bununla beraber, Türkçe dışında yapılan yayın sürelerinin dakika bazından çok saat bazında artmasının getireceği olumlu etkiler olabilir. Bu yine de, bu yayınların kamuoyu ve kamu diplomasisi yaratmadaki etkisini çok yükselteceği anlamını taşımamalıdır.

Çalışmaya ait tüm bulgular ise, çalışmanın bir sonraki kısımlarında yer alan kuramsal çatı altında yapılan incelemeler ile vurgulanmış ve ayrıca inceleme esnasında sayısal verilerin ortaya çıkarılması ile de niceliksel inceleme imkânına ulaşılmıştır.

5.1. TRT’NİN TELEVİZYON YAYIN KANALLARI

İlk kurumsal yapısı 1964 yılında kurulan Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu çatısı altında faaliyet gösteren televizyon kanalları *TRT-1, TRT-HABER, TRT-3, TRT-GAP, TRT-4, TRT-ANADOLU, TRT-6, TRT-ÇOCUK, TRT-TÜRK, TRT-AVAZ, TRT-BELGESEL, TRT-MÜZİK, TRT-ETTÜRKİYE, TRT-HD, TRT-SPOR* ve *TRT-OKUL* dur (TRT).

Tüm bu TRT kanallarının dijital, internet ve uydu yayınları aracılığıyla, uluslararası boyutta izlenilmesi söz konusu olduğundan, Türkiye açısından tüm bu kanalların hepsinin ayrı ayrı önemi ve yüklenmiş olduğu misyonu olduğu söylenebilir. Ancak konumuz kapsamında, kamu diplomasisi yaratabilme ve kamuoyu oluşturabilmenin, başka dillerde yayın yapabilmenin öneminden hareket ile uluslararası ve bölgesel alanlarda Türkiye’nin imajı doğrultusunda etkin olacak ve Türkçe dışında yayın yapan kanalların şimdilik *TRT-AVAZ, TRT-ETTÜRKİYE* ve *TRT-6* ile sınırlı kaldığı görülmektedir.

Bu *TRT* kanallarının, belli başlı bölgelere ortak tarihimizi payda alarak Türkçe dışında diğer bölge dillerinde yayın yapması ve Türkçe bilmeyen izleyici ve dinleyici kitlesine kendi dillerinde ulaşmaya çalışması önem ihtiva etmektedir. Ancak bu erişimin, hangi ölçülerde ne kadar etkili olduğu ve *TRT* kanallarının izleyici tercih kanalları olarak ne kadar süre ile izlendiğine ilişkin bir veri eksikliği vardır. Diğer taraftan ise, *TRT*’nin yayın yaptığı bölgelere, uydular üzerinden sayıları yüzlerce veya misli olan televizyon ve radyo yayın kanalı bulunmaktadır. İşte bu rekabet içinde, *TRT* kanallarının etki gücünü sorgulamak da ayrı bir soru işaretini oluşturmaktadır.

Büyük bir coğrafyaya Mart 2009’dan beri yayın yapan *TRT-AVAZ* Arnavutça, Boşnakça ve Azerice, Kazakça, Kırgızca, Türkmençe, Özbekçe ve Türkçe olmak üzere toplam sekiz dilde yayın yapmaktadır (*TRT-AVAZ*). Ancak diğer uluslararası yayın kuruluşları ve hatta yayın yaptığı ülkelerin kendi ulusal kanalları ile de bir anlamda rekabet içinde bulunan *TRT-AVAZ*’ın yirmi dört saatlik yayın akışı incelendiğinde Türkçe dışında yapılan yayınların yayın sürelerinin kısa süreli haber veya belgesel nitelikli programlardan oluştuğu görülmektedir.(*TRT-AVAZ –Yayın Akışı*).

5.1.1. 3-4 ŞUBAT 2012 TARİHLİ TRT AVAZ YAYIN AKIŞININ İNCELENMESİ

Örneğin 3-4 Şubat 2012 tarihli *TRT-AVAZ* yayın akışı kapsamındaki yayın saatleri içindeki programlar incelendiğinde Türkçe dışında diğer dillere ayrılan zaman süreleri açık bir şekilde görülmektedir. Tablo 1, 3-4 Şubat 2012 tarihine ait tüm yayın akışını kapsamakta olup, yayın akışı içinde yer alan Türkçe ve Türkçe dışındaki tüm programların adı ve yayın

saatleri görülmektedir. Tablo 2’de ise *TRT-AVAZ* televizyon kanalının sadece Türkçe dilinde yayınlanan tüm yayınları zaman süreleriyle gösterilmiştir. Bu kapsamda, Tablo 2’ye bakıldığında, *TRT-AVAZ* yayınları içinde Türkçe yayınların diğer Türkçe dışı yayınlara nispeten daha fazla süre ve alanı kapladığı görülmektedir. Bir bakıma, Türkiye Türkçesi’nin tam olarak anlaşılmadığı ve iletişim dili olarak kullanılmadığı bölgelere *TRT-AVAZ* yayın yaptığında hâkim dil olarak Türkiye Türkçesi ile hazırlanmış programlara ağırlık vermektedir. Tablo 1’de görüldüğü gibi, Türkçe dışındaki diğer diller belli zaman dilimlerinde, belli aralıklar ve süre bakımından dakika bazında hazırlanmış çok kısa süren programlardan oluşmaktadır. Bu da yayınların o dil insanına ne kadar hitap ettiği ve izlendiği konusunda soru işaretleri bırakmaktadır. Bu analiz ve karşılaştırma Tablo 3, Tablo 4, Tablo 5, Tablo 6, Tablo 7, Tablo 8 ve Tablo 9’da daha açık bir şekilde görülmektedir. Örneğin, Tablo 3’de “Tarihte Bugün” adı altında Azerbaycan Türkçesi ile yayınlanan ve beş dakika süren programın 10:40, 14:50 ve 17:45 saatlerinde toplam üç tekrarı bulunmaktadır. Yirmi dört saatlik yayın akışı içinde Tablo 3’de görüldüğü gibi toplam on beş dakikalık Azeri dilinde hazırlanan programın Azeri Türkçesini konuşanlara ne kadar ulaştığı ve takip edildiği bir ihtimal içinde kalmaktadır. Ancak, diğer taraftan, Türkiye Türkçesi’nin Azeri Türkçesini konuşan Azeriler tarafından kolayca anlaşıldığı ihtimali üzerinden bir yaklaşım sergilersek, *TRT-AVAZ*’ın Azeri dilinden çok, Türkiye Türkçesi ile Azerbaycan Azerilerine ve İran Azerilerine hitap ettiği söylenebilir.

Tablo 4’de yer alan Türkmençe yayın akış tablosunda, 06:20’de yayınlanan on dakika süre ile yayınlanan “Komşuda Pişer” programı ile gün içinde iki defa 10:15 ve 15:50 saatlerinde beşer dakika sürelerle yayınlanan “Adriyatik’ten Çin’e Tarih Yazanlar” adlı toplam üç program yayınlanmaktadır. Türkmençe yayınların Tablo 4’de görüldüğü gibi toplam yirmi dakika sürdüğü görülmektedir. Bu yüzden *TRT-AVAZ*’ın Türkmençe konuşan kitlelere ulaşma ihtimali de kısıtlı kalmaktadır.

Tablo 5’deki tablonun incelenmesi esnasında ise, 10:05’de on dakika süre ile yayınlanan “Komşuda Pişer”, 12:10 ve 18:55’de beş dakika süre ile yayınlanan “Adriyatik’ten Çin’e Tarih Yazanlar” ve 12:15’de yirmi dakika süre ile yayınlanan “Altın Eserler” adlı üç farklı toplam dört programın Özbekçe yayınlandığı görülmektedir. Özbekçe dilinde yapılan yayın süresi ise 3-4 Şubat 2012 tarihinde toplam kırk dakikaya ulaşmaktadır.

Tablo 6’da 06:50 ve 17:50’de yayınlanan beşer dakikalık “Adriyatik’ten Çin’e Tarih Yazanlar” ve 11:10’da yayınlanan ve otuz dakika süre ile yayınlanan “Orda Bir Köy Var

Uzakta” adlı iki farklı toplamda üç program Kazakça yayınlanmaktadır. Kazakça yayın süresi de 3-4 Şubat 2012 tarihleri içinde toplam kırk dakikalık bir yayın süresini oluşturmaktadır.

Tablo 7’de ise on beş dakika süre ile yayınlanan “Keremet Köç” adlı tek bir program Kırgızca yayınlanmaktadır. Kırgızca yayın süresi 3-4 Şubat 2012 tarihindeki yayın akışı içinde on beş dakikalık bir yer kapmaktadır.

Tablo 8’de 12.35’de yirmi beş dakikalık “Müzikli Dakikalar” ve gece yarısı 12’de ise on dakikalık “Haberler” programı Arnavutça yayınlanmaktadır. Türkçe akraba dillerinin dışında yer verilen Arnavutça on dakika ve yine son olarak Tablo 9’da görüldüğü gibi, gece yarısı 00.10’da on dakika ile “Haberler” adlı haber programı Boşnakça olarak yayınlanmaktadır.

Bu tablolardan, , Türkçe dışında yayınlanmış olan yayınların yayın sürelerinin çok fazla olmadığı ve kamuoyu yaratmadaki rollerinin ise çok etkin olamayacağı sonucuna ulaşılmaktadır. Ancak bunun da tamamen olmadığı ileri sürülememektedir. Çünkü bireysel etkileşim aynı zamanda psikolojik bir iletişimi de oluşturduğundan, bireylerin Türkiye’ye yönelik etki ve tepkilerinin bireysel bazda ölçülmesi ayrı bir çalışmayı gerektirmektedir.

5.1.2. TRT AVAZ

Yayın akışını gösteren tüm bu tablolar incelendikten sonra *TRT*’nin kurum web sayfasında yer alan ve *TRT-AVAZ*’ın kısaca tanıtıldığı ifadelerde yer alan; “TRT-AVAZ Mart 2009’da yayına başlayan, Özbekistan, Kazakistan, Kırgızistan, Türkmenistan, Azerbaycan, Bosna Hersek, Arnavutluk ve Türkiye olmak üzere 8 ülkeden ve bu ülkelere özgü 8 dilde, Uzakdoğu’dan Balkanlara uzanan coğrafyada yaşayan Türk dünyasına yönelik yayın yapan kanal, Türkiye ile diğer Türk Cumhuriyetleri arasında dil ve düşünce birliği kuruyor. Birçok Türk lehçesinde *SES* anlamına gelen *AVAZ*, Türk Cumhuriyetleri’nin ortak sesi olarak, Ortadoğu’dan Kafkaslara 27 ülke ve 13 muhtar cumhuriyette yaklaşık 250 milyon nüfuslu coğrafyaya hitap ediyor” (*TRT*-<http://www.trt.net.tr/Kurumsal/TelevizyonTanitim.aspx>). şeklindeki kurum stratejisinin gerçekleşmesi şimdilik bir dilekten öteye gidememektedir. Bu yayın politikasının başarısı uzun bir süreci gerektirmektedir. Ancak, kamu diplomasisi ve kamuoyu oluşturulmasında beş veya on beş dakikalık programlar ile uluslararası platformlarda etkili olunmasının zor olduğunu bu araştırma kapsamında eleştirel olarak vurgulamamız gerekmektedir. Örneğin, *TRT-AVAZ*’ın sadece 02-08 Şubat 2012 tarihleri arasındaki günlük yayın akışları incelendiğinde, Türkiye’nin uluslararası sorunlarına ilişkin geniş kapsamlı hazırlanmış Arnavutça, Boşnakça ve Azerice, Kazakça, Kırgızca, Türkmençe

ve Özbekçe dillerinde bir yayına rastlanmamaktadır. Buna karşılık *TRT-AVAZ* internet sitesinde Arnavutçanın dışında Türkçe, Boşnakça, Azerice, Kazakça, Kırgızca, Türkmence ve Özbekçe olarak ulusal ve uluslararası gündemde yer alan haberler yayınlanmakta olup, yine *TRT-AVAZ* internet sitesi üzerinden *TRT-AVAZ*'ı canlı izleme imkânı sunulmaktadır (*TRT-AVAZ* - <http://www.trt.net.tr/trtavaz/>). Ayrıca, *TRT-AVAZ* ile Balkanlara ve Orta-Asya'ya seslenmeye çalışan TRT'nin yeterli saat ve sayıda program eksikliği ile bölgede yeterince etkin olamayacağı söylenebilir. *TRT-AVAZ*'ı kurumsal olarak farklı yapan, çok kısa yayın süreleri ile yer verdiği yedi farklı dildeki yayın akışıdır. *TRT-AVAZ*'ın Türkçe dışındaki yayınları çıkarıldığında ise kurumsal kimlik açısından *TRT-TÜRK*'ten az bir farklılık göstermektedir. *TRT-AVAZ*'ın en önemli özelliği ise şimdilik Türkçe dışındaki yayınların yayın sürelerini sınırlı tutmasıdır.

5.1.3. TRT TÜRK

TRT-AVAZ, *TRT-ETTÜRKİYE* ve *TRT-6* gibi Türkçe dışında yayın yapan kanallara ilave olarak, *TRT-TÜRK*, Türkiye'nin bölge ülkelere ve dünyaya tanıtımını üstlenen bir yayın kanalı çerçevesinde görülmelidir.

TRT-TÜRK, *TRT*'nin Türkiye'de Türkçe yayın yapan kardeş veya ortak bir kanalı gibi bir algılamaya yaratsa ve de Türkiye Türkçesini anlayan bir izleyici kitlesi ile sınırlı kalsa da haber içerikleri ve yorumlarıyla diğer uluslararası yayın kuruluşlarının yayın formatında yayın yapan ve sunduğu haberlerdeki yorum görüntü içerikleri ile izleyiciye güven veren bir magazin, kültür ve haber kanalı olarak işlevini sürdürmektedir.

Bununla beraber, yayın akışında yer alan programların sadece Türkçe olması nedeni ile Türkiye Türkçesini bilen bir izleyici kitlesi ile sınırlı kalan *TRT-TÜRK*'ün uluslararası platformda, kamu diplomasisi yaratma veya Türkiye'yi ilgilendiren uluslararası konularda bir misyon üstlenme görevinin de, haftalık yayın akış programları göz önüne alındığında sınırlı kaldığı görülmektedir (*TRT-TÜRK-Yayın Akışı*- <http://www.trtturk.com.tr/index.php?lang=tr&page=3>).

5.1.4. TRT-ETTÜRKİYE

Türkiye'deki Arapça konuşan Türk vatandaşlarından daha çok Orta-Doğu'nun Arap halklarına yönelik iletişim köprüsü ile yüklendiği misyon yönünden önemli bir yeri olan *TRT-ETTÜRKİYE* (*TRT-Arapça*) Nisan 2010'da Arapça yayın yapan ve TRT'in dış dünyaya açılan penceresini temsil eden televizyon kanallarından birisidir.

TRT-ETTÜRKIYE'nin yayın akışı yirmi dört saat sürmekte ve yayın akışı içinde, sosyolojik, ekonomik, politik, kültürel ve magazin ağırlıklı programlara yer verilmektedir (*TRT-ETTÜRKIYE/TRT-Arapça*, http://www.trt.net.tr/televizyon/#yayin_akis_trt). Türkiye menşeli film ve televizyon dizilerinin Arapça seslendirme ile yayınlanması, konularında uzman kişilerin Türkiye ve Orta-doğu bölgesine yönelik her türlü politik ve ekonomik konularda tartışabilmesi ve Türkiye'nin imajının Arapça konuşan ülke halklarına aktarılmasına ilişkin bir misyonu *TRT-ETTÜRKIYE* yerine getirmektedir. En azından, yabancı dilde yayın diğer *TRT* kanalları ile karşılaştırıldığında, *TRT-ETTÜRKIYE*'nin çok daha fazla bir izleyici kitlesi olduğu varsayılmaktadır. Gerekli ve sürekli yatırım ve desteklemeler ile gelecekte, Orta-doğu bölgesinde *TRT-ETTÜRKIYE*'nin kamu diplomasisi yaratma ve kamuoyu oluşturma katkıları ile Türkiye imajının daha etkin olması sağlanabilir. Sonuç olarak, Arapça yayın yapan *TRT-ETTÜRKIYE* televizyon kanalının kendi dillerinde, kendi kültürlerini kendi dilini konuşanlara Türkiye içinden ve Türkiye üzerinden seslenmeleri Türkiye'nin bölge imajını daha fazla güçlendirebilir ve bölge barışına daha fazla katkı sağlayabilir.

5.1.5. TRT 6

Türkiye'nin Avrupa Birliğine üyelik sürecinde demokratik açılımlar kapsamında hem diplomatik hem de kültürel bağlamda bir iyi niyet göstergesi olarak Ocak 2009'da yayına başlayan *TRT-6* kanalı yirmi dört saat Kürtçe yayın yapmaktadır. *TRT-6* aynı zamanda uluslararası boyutta ve özellikle de bölge ülkelerinde yaşayan Kürtçe konuşan halklar ile bir iletişim köprüsü kurmayı hedeflemektedir (TRT). Kürtçe yayın yapan *TRT-6* kanalı Kürtçe televizyon kanallarının azlığı ve zengin program içeriği nedeniyle Türkiye'de ve bölge ülkelerde belli bir izleyici kitlesi tarafından izlenmektedir (TRT 6). *TRT-6*'nın da tıpkı *TRT-ETTÜRKIYE* gibi kamu diplomasisi yaratma, kamuoyu oluşturma ve Türkiye'nin ulusal ve uluslararası sorunlarını Kürtçe konuşan halklara en iyi bir şekilde anlatabilme platformu olabilir.

Diğer taraftan, *TRT-ETTÜRKIYE* ile ilgili yapılan saptama *TRT-6* için de yinelenebilir. Kürtçe yayın yapan bu televizyon kanalının, kendi dillerinde, kendi kültürlerini kendi dilini konuşanlara Türkiye içinden ve Türkiye üzerinden seslenmesi Türkiye'nin bölge imajını daha fazla güçlendirebilir ve bölge barışına daha fazla katkı sağlayabilir.

5.2. TRT’NİN RADYO YAYINI KANALLARI

TRT’nin yayın kapsamında yer alan televizyon kanallarının yanı sıra, özellikle internet üzerinden dinleme ve erişim kolaylığı bulunan *TRT* radyo kanalları da Türkiye’nin *TRT* aracılığıyla dış dünyaya açılan penceresini oluşturmaktadır. Bu yüzden radyo kanalları da televizyon kanalları gibi önem taşımaktadır. (*TRT Canlı Yayın*). *TRT* bünyesinde bulunan ve *TRT*’ye ait olan radyo kanalları; *Radyo-1*, *TRT-FM*, *Radyo-3*, *Radyo-4*, *TRT-TÜRKÜ*, *TRT-NAĞME*, *TRT-RADYOHABER*, *TRT-ANTALYA*, *TRT-ÇUKUROVA*, *TRT-GAP Diyarbakır*, *TRT-ERZURUM*, *TRT-TRABZON*, *TSR (Türkiye’nin Sesi Radyosu)*, *TRT RADYO 6*, *TRT-VOT EAST (Voice of Turkey)*, *TRT-VOT WORLD*, *TRT-VOT WEST*, *TRT AVRUPA FM* radyo kanalları uydu ve internet üzerinden tüm dünyadan dinlenebilmektedir. Bu kanallar içinde *TSR (Türkiye’nin Sesi Radyosu)*, *TRT RADYO 6*, *TRT-VOT EAST (Voice of Turkey)*, *TRT-VOT WORLD*, *TRT-VOT WEST*, *TRT AVRUPA FM* Türkiye’nin tanıtımı, Türk Dünyası ile iletişim kurulması ve Türkiye’nin imajının uluslararası platformda güçlendirilmesi açısından önem taşımaktadır.

5.2.1 RADYO 6 KANALININ İNCELENMESİ

1 Mayıs 2009’da yayına başlayan *TRT RADYO 6* kanalı, *TRT 6* televizyon kanalı gibi Kürtçe yayın yapmaktadır (*TRT RADYO 6*).

Türkiye’nin demokratik açılım politikalarının göstergesi olarak yayına başlayan *TRT RADYO 6* kanalı, Türkiye’nin bölge ülkelerde ve ayrıca Türkiye sınırları içinde yaşayan ve Kürtçe konuşan (veya bilen) dinleyicilerine seslenmektedir. *TRT RADYO 6*, ana dili Kürtçe olan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları ve bölge ülkelerde yaşayan Kürt asıllı dinleyicileri ile kültürel, sosyal ve siyasi iletişim kurulmasını hedeflemektedir. Özellikle, 2003 yılından sonra Kuzey Irak’ta yaşanan yeni siyasi oluşum ve hatta Irak devletinden ayrı bir yapılanma içinde bölge insanları ile iletişim kurulması açısından *TRT RADYO 6* ve *TRT 6*’nın misyonu önem arz etmektedir. Ancak *TRT 6*’nın izlenmesi ve *TRT RADYO 6*’nın bölgede yoğun dinlenmesinin sağlanması için tüm alt yapı ve tanıtımın yapılması ve finansal desteğin maksimum düzeyde tutulması gerekmektedir. İnceleme yapılan dönemlerde *TRT RADYO 6*’ya ait özel bir yayın programı olmadığı ve *TRT 6* televizyon kanalının yayın akışının ses ortamında aktarıldığı görülmekteyken, Şubat 2012’den itibaren *TRT RADYO 6*, *TRT 6*’dan bağımsız olarak yayına başlamıştır (*TRT RADYO 6*, <http://www.trt.net.tr/trt6/RADYO.htm>).

Bu durum ise, görsel izlenime yönelik olarak yayınlanan televizyon programlarının dışında radyo dinleyicilerine de farklı içerikli yayın yaparak bir yayın zenginliği

oluşturmaktadır. Esas itibariyle, dinleyiciyi çeken kaliteli programlar ile *TRT RADYO 6'nın* dinlenme oranı yükselttilerek, Türkiye ile bölge dinleyicileri arasında güçlü iletişim köprüsü kurulabilir ve Türkiye'nin bölgeye ilişkin politikalarının birinci ağızdan aktarılması sağlanabilir.

5.2.2. TÜRKİYE'NİN SESİ RADYOSU (TSR)'NUN İNCELENMESİ

Türkiye'nin Sesi Radyosu (TSR) yirmi dört saat Türkçe yayın yapmaktadır. Ayrıca, bazı programlara arşivden ulaşılması mümkün olduğu gibi, “podcast” opsiyonu ile dijital ortama aktarılarak bilgisayar, İpad, İpod, MP3 çalar ve android (akıllı) telefon ve cihazlardan dinlenilme özelliğine sahiptir.(TRT PODCAST). Bu “podcast” uygulaması sayesinde, izleyici ve dinleyiciler sesli ve görsel arşivlere erişebilmektedirler. İki binli yıllara kadar kısa ve orta dalgalardan ancak radyo cihazları ile dinlenebilen *TSR* günümüzde internetten ve uydu üzerinden dalga parazitlenmesi olmadan net bir şekilde dinlenebilmektedir. Bu opsiyon sayesinde 70'li, 80'li ve hatta 90'lı yıllarda sadece yurt dışında çalışan ve ikamet eden Türklere ve bölge ülkelerde yaşayan Türklere Türkiye'nin sesini duyurmaya çalışan *TSR* günümüzde tüm dünyaya geniş yayın programı ile seslenebilmektedir(TSR Yayın Akışı).

Geniş kapsamlı olmasa da, *TSR*'nin Türkiye'nin uluslararası sorunlarını da dinleyicileri ile paylaşmaya yönelik kısa programlar yayınladığı gözlenmektedir. Örneğin 7 Şubat 2012 tarihli *TSR* yayın akışı incelendiğinde, müzik, haber, din ve ahlak gibi çeşitli programların yanı sıra, 2003 yılı yapımı ve yirmi dakika olarak gün içinde iki defa tekrar edilen Ermeni sorununa ilişkin “Büyük Güçler ve Ermeni Sorunu” ve ayrıca Osmanlı tarihinin son dönemlerindeki milliyetçilik akımlarını inceleyen 2012 yılı yapımı on dakikalık “Öncesi ve Sonrası ile Balkan Savaşları” adlı radyo programlarının yayımlandığı görülmektedir. *TSR* dinleyicilerine, yayınlanan bu programın geçmiş tarihlerde yayınlanan diğer program arşivine “podcast” opsiyonu ile erişim imkânı sunulmuştur.(TRS,“Öncesi.....) *TSR*'nin dar kapsamlı olsa da, Türkiye'nin uluslararası sorunlarını ve bakış açılarını akademik bir üslup ile dillendirmesi, yurt dışında ve bölge ülkelerde yaşayan Türklere ulaşmasına katkı sağlamaktadır.

Uluslararası bağlamda hazırlanan, “Enerji Politik”, “Değişen Dünya’da Dış Ticaret”, “Avrupa’da Türk Varlığı”, “Gurbet Kuşları”, “Köprü”, “Uluslararası Gündem”, “Barış ve Güvenlik” ve “Balkan Gündemi” gibi “podcast” (TRT PODCAST) üzerinden arşivlerine ulaşılabilen güçlü programlar yayınlanmaktadır. Ancak Türklere ve Türkçe konuşan ve anlayanlara yönelik bu tür programların daha önce de belirtildiği gibi, Türkçe dışındaki

dillerde de yayınlanması, Türkiye'nin dünyaya ve bölgeye yönelik vizyonlarının, politikalarının ve stratejilerinin ana dili Türkçe olmayan diğer dinleyicileri tarafından da daha iyi anlaşılabilmesine katkı sağlayabilir.

Türkiye'nin tanıtımına uzun yıllardan beri katkı sağlayan ve yurt dışında yaşayanlar için bir ekol olan *Türkiye'nin Sesi Radyosu (TSR)* Türkçe hariç, yine toplam otuz iki dil ve lehçede yayın yapmaktadır. Bu yayınlar Arapça, Rusça, Arnavutça, Azerice, Makedonca, Özbekçe, Afgan Özbekçesi, Rumence, Türkmence, İngilizce, Almanca, İtalyanca, Farsça, Macarca, Kırgızca, Çince, Bulgarca, Boşnakça, Kazakça, Gürcüce, Urduca, Fransızca, İspanyolca, Uygurca, Yunanca, Dari (Afgan Farsçası), Puştice, Ermenice, Hırvatça, Sırpça, Tatarca dillerinde yapılmaktadır. Bu yayınlar kısa dalga radyo frekansları ve uydu üzerinden yapılan kıtasal yayınların dışında, internet üzerinden de dinlenmektedir. (TRT World.com). Yayın yapılan her yabancı dil adına tahsis edilen web sayfalarının internet haber içeriklerinin aynı anda güncellenmediği ve farklı olduğu gözlenmektedir. Yine, bir dilden ötekine, haber ve toplam yayın içeriklerinin sürelerinde farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Türkiye'nin Sesi Radyosu'nun yabancı dillerdeki yayınlarının sürelerine ve yayın içeriklerine *TRT-World* üzerinden ulaşılmaktadır. *TRT-World*, *TSR*'nin yayın yaptığı her yabancı dil için hazırlamış olduğu web sayfalarında, internet haberciliği ile de haber akışı sağlanmakta ve aynı zamanda internet haberciliğinden faydalanma imkânı sunulmaktadır. Bu bağlamda, 14 Şubat 2012 tarihli incelemeye ilişkin tablo karşılaştırma imkânı yaratmak amacıyla aşağıda verilmektedir. İlgili güne ait verilerin dakika sürelerinin yayınlanan program içeriklerine göre değişiklik göstereceği, ancak yayın süresinin 60 dakikayı aşmadığı dikkate alınmalıdır. Her dilde yayınlanan web sayfalarında ayrıca haber içerikli video klipler de mevcut olup bu görsel haberlere ilişkin veriler Tablo 10'da yer almamıştır. İnceleme esnasında, podcast albümlerinde *TSR*'nin Türkiye'ye, bölgeye ve dünyaya yönelik olarak kültürel, siyasi ve ekonomik içerikli yayınlar hazırladığı gözlenmiştir. Yayın sürelerinin aşağı yukarı aynı süreler içinde verildiği gözlenirken, Tablo 10'da hangi yayın dillerinin sürelerinin bir saate yakın, hangilerinin ise yarım saatten az olduğu görülmektedir. Bazı yayınların diğerlerine göre az veya çok olmasını incelerken, en fazla yayın saatinin bile gün içinde bir saati aşmaması ayrıca düşünülmesi gereken bir noktadır. Bu yayınların, yayın sürelerinin daha fazla süreye çıkarılması özellikle Orta-Asya Orta-Doğu ve Balkan coğrafyasında daha fazla dinlenme imkânı sağlayabilir. Diğer taraftan, *TRT-6* ve *Radyo 6* ile Kürtçe yayın yapan *TRT*'nin *TRT-World* içine dâhil edeceği Kürtçe haber siteleriyle de internet üzerinden

Türkiye'nin sesini duyurma ve Kürtçe konuşan bölge coğrafyasına ulaşma imkânı sağlanabilir.

6. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Küreselleşen dünyamız ve yeni iletişim politikaları kapsamında, hemen hemen tüm devletlerin uluslararası sistem içinde yer aldıkları kendi büyüklük, ağırlık ve güçlerine göre iletişim araçlarıyla, kamu diplomasisi ve kamuoyu yaratma mücadelesi içinde oldukları görülmektedir. Ancak bu mücadele, uluslararası kamuoyundan bir onay alma anlamına da gelmemelidir. Belki, kamu onayından çok, propaganda içine entegre olmuş devletlerin iletişim araçları ile tarihe bir iz veya delil bırakma mücadelesi olarak adlandırılabilir. Bu çerçevede, büyük aktör olma mücadelesinde yer alan veya kendisini bölgesel veya dünya çapında duyuran devletlerin kendi propagandalarını yaptığı görülmektedir.

Soğuk Savaş'ın bitmesiyle 1991 yılından beri “Yeni Dünya Düzeni” içinde büyüme ve yer edinme çabasını arttıran Türkiye, ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeyde bu yarışta geri kalmasına veya gecikmesine neden olan engellerine rağmen, uluslararası sistem içinde yer edinme mücadelesini sürdürmektedir. Ekonomik, sosyal ve siyasi verilerdeki olumlu gelişmeler ile uluslararası aktörler düzeyinde kendisini ispat etmeye çalışırken, diğer taraftan da, iletişim araçlarını kullanarak “dünyanın ve bölgenin nasıl bir Türkiye ile karşı karşıya kaldığını” ve “uluslararası sistemde nasıl bir Türkiye'nin 21.yüzyılda yer alacağını” anlatma çabası içinde bulunmaktadır.

ABD ve diğer bazı gelişmiş ülkelerin küresel ekonomik güçlerinden dolayı böyle bir tanıtım yapma zorunluluğu yok gibi görünse de, zaten mevcut teknolojik, ekonomik, siyasal ve kültürel düzeydeki üstünlüklerini kendi üretimleri, tasarımları, filmleri ve iletişim araçlarında kullandıklarından doğrudan doğruya kitlelerin bilinçaltını etkilemektedirler. Ekonomik açıdan henüz gelişmekte olan ve üretim ve tasarım yönünden belli bir eksikliği bulunan Türkiye'nin ise, bölge ve dünya coğrafyasında tanıtımında TRT'nin bir misyon üstlenmesi gerektiği açıkça görülmektedir. Bu tanıtımın, küreselleşen dünyanın getirdiği bir zorunluk gereği, 1930-45 ve 1945-1991 dönemlerinde devletlerin kullandığı propaganda tekniklerinden çok uzak bir strateji içinde olması gerekmektedir. Totaliter ülkelerin yaptığı gibi gücünü vurgulamak için değil, kendisini en iyi şekilde anlatmak, kabul ettirmek ve kısaca kendi politikalarını ve sorunlarını aktaran bir yapı içinde olmalıdır. Bu açıdan, BBC ve CNN gibi yayın kuruluşları ile bölgede rekabet içinde bulunan TRT'nin yabancı dilde hazırlamış olduğu tüm kanalların, radyo-televizyon programlarının ve haber sitelerinin büyük bir önemi

vardır. Özellikle, günümüz internet çağında, akademik çalışmalarda ve medya sektöründe imla hatalarından uzak ve güncel hazırlanmış haber siteleri haber kaynağı olarak kullanılmaktadır. Bununla beraber, Türkçe dışında yayın yapan TRT-AVAZ televizyon kanalında ve TSR'ye ait yabancı dilde yayın yapan programların yayın sürelerinin artırılması ve hepsinden öte zengin yayın içerikleri ile "on air" yayından çok dinlenen ve izlenen yayınların yapılması temel hedef olmalıdır. Bu açıdan düşünüldüğünde, yirmi dört saat yayın yapan ETTÜRKİYE ve TRT 6 gibi televizyon kanalları da dâhil olmak üzere, Türkçe dışında yayın yapan tüm televizyon ve radyo kanallarının esas amacının yayın akışını doldurmak üzere yayın yapması olmamalıdır. Aksi takdirde, izleyicilerin diğer dünya televizyon kanallarındaki programların seslendirilmiş versiyonlarını sıkça izlemesi kamuoyu ve kamu diplomasisi yaratmada eksiklik yaratacaktır. Diğer bir ifadeyle, TRT'nin TRT yapımı veya Türkiye menşeli prodüksiyon şirketlerine yaptırılan programları yayına koymasının imaj ve etki kazanılması açısından önem arz etmektedir.

Bunu yaparken de, özellikle, Orta-Asya'da Rusça dilinin de Türki cumhuriyetleri üzerindeki etkisinin halen sürmesi nedeniyle bölgede, halkın, öğrencilerin, işadamlarının, bürokratların ve siyasetçilerin ortak konuşma dili olan Rusça yayınlara önem verilmesi gerekmektedir. Bu amaç doğrultusunda, kurulacak ve kurulması da TRT tarafından öngörülen (TRT-Haber) TRT-ETTÜRKİYE veya TRT-6 kanalları gibi zengin yayın içerikli bir TRT-Rusça kanalı aracılığıyla Orta-Asya, Kafkasya, Rusya Federal Cumhuriyeti ve ayrıca Ermenistan gibi bölge ülkelerine de Rusça olarak Türkiye'yi anlatma imkânı bulunabilir. Özellikle bu tür bir kanal Rusya Federasyonu içinde yer alan ve asılları Türk ve Kafkas olan diğer milletlerle de TRT-Rusça aracılığıyla kültürel bir bağ kurulmasına da yardımcı olacaktır. Altay Cumhuriyeti, Başkurdistan Cumhuriyeti, Dağıstan, Çeçenistan ve Tataristan gibi tüm Rusya Federasyonu Cumhuriyetlerinde Rusçanın iletişim ve eğitim dilini oluşturduğu göz önüne alınmalıdır.

Aynı şekilde, 1991 yılından beri önemi vurgulanan Orta-Asya ve Kafkasya Türki cumhuriyetleri ile iletişim bağını güçlendirmek için, bu ülke halklarının Türkiye Türkçesini anlamasını beklemeden veya aynı paralellik içinde çift yönlü strateji ile kamuoyu diplomasisinin ve kamuoyunun görsel medya yolu ile halklar, işadamları, bürokratlar, siyasetçiler ve yöneticiler sınıfı nezdinde artmasına yönelik olarak TRT-AVAZ yayın kanalının seçmeli dil yayınlarına dijital platformda EURONEWS yayın örneğinde olduğu gibi yer verilmelidir..

Bu dijital teknolojinin uydu üzerinden yayınlanmasının belli bir masrafı gerektirmesi veya bu türden yeni teknolojilerin kalkınmışlık düzeyleri göz önüne alındığında ilgili ülke ve bölgelerde randımanlı bir şekilde izlenemeyeceği ihtimaline karşın, TRT-AVAZ'ın kurumsal kimliği korunmakla birlikte, TRT-Azeri, TRT-Türkmen, TRT-Özbek, TRT-Kazak, TRT-Kırgız ve hatta Balkan bölgelerine yönelik olarak da TRT-BALKAN kurulabilir.

Son olarak, İngilizce dilinin tüm dünyadaki küresel ve kültürel önemi göz önünde tutularak, daha büyük kitlelere ulaşmak için France 24-English ve hatta Al Jazeera-English kanalları örnek alınabilir. Anadili İngilizce olan haber spikerlerinden ve program sunucularından oluşturulacak bir yayın ekibi ile İngilizce yayın yapacak olan TRT-INTERNATIONAL farklı bir misyon ile Türkiye'nin dünya ile iletişim köprüsü olabilir.

KAYNAKÇA

- Allan, Stuart (2006), *Online News : Journalism and the Internet*, Open University Press, New York
- Bahuguna, Akhil (2010) *World Journalism Today*, ABD Publishers, Jaipur India,
- Goldstein, Joshua S. – Pevehouse, Jon C. (2011), *International Relations*, Ninth edition, Pearson, Boston
- Hake, Sabine(2001), *Popular Cinema of the Third Reich*, University of Texas Press, Austin
- Lynn Jaramillo, Deborah (2009), *Ugly War, Pretty Package : How CNN and Fox News Made the Invasion of Iraq High Concept*, Indiana University Press , Bloomington
- Martin, Michèle (1991), *Communication et Médias de Masse : Culture, domination et opposition*, Presses de l'Université du Québec, Télé-Université, Québec
- Meens, Thom (2010), *Ombdusman: Okur/İzleyici ile Medya Arasındaki Kilit İsim*. Bülent Çaplı-Hakan Tuncel (Ed.), *Televizyon Haberciliğinde Etik* içinde (s.145-159). Fersa Matbaacılık, Ankara
- Pritchard, David- Sauvageau, Florian (1999), *Les Journalistes Canadiens : un portrait de fin de siècle*, Les Presses de l'Université Laval, Québec
- Rawnsley, Gary D. (2000), *Taiwan's Informal Diplomacy and Propaganda* , Macmillan Press, London
- Roskin, Michael G.- Cord, Robert L.- Mederiros, James A.- Jones, ,Walter S. (2012), *Political Science : An Introduction*, 12th edition, Pearson, Boston
- Taylor, Philip M. (1997), *Global Communications, International Affairs and the Media Since 1945*, Routledge, London
- Türkdoğan, Orhan (2004), *Sosyal Hareketlerin Sosyolojisi*, IQ Yayınları, İstanbul

İnternet Kaynakları :

- Al Jazeera-English, (Şubat 6, 2012), http://www.aljazeera.com/watch_now/
- Al Jazeera-Arabic , (Şubat 6, 2012), <http://www.aljazeera.net/channel/livestreaming>
- BBC, (Şubat 1, 2012), <http://www.bbc.co.uk/radio/>
- BBC, (Şubat 1, 2012) , <http://www.bbc.co.uk/tv/>
- BBC, (Şubat 1, 2012), <http://www.bbc.co.uk/worldservice/languages/index.shtml>
- CNN, (Şubat 2, 2012), <http://en.wikipedia.org/wiki/CNN>
- Disney Channel, (Şubat 6, 2012), <http://www.disneyinternational.com/disneychannel/>
- Euronews, (Şubat 4, 2012), <http://www.euronews.net>
- France 24 Français, (Şubat 4, 2012), <http://www.france24.com/fr/>
- France 24 English, (Şubat 3, 2012), <http://www.france24.com/en/>
- NTV, (Şubat 5, 2012), <http://www.ntvmsnbc.com/id/24938872/>
- TRT, (Şubat 2, 2012), <http://www.trt.net.tr/Kurumsal/TelevizyonTanitim.aspx> ;
<http://www.trt.net.tr/televizyon/>
- TRT (TRT-Haber), (Şubat 5, 2012) ,
<http://www.trt.net.tr/Haber/HaberDetay.aspx?HaberKodu=3711e791-1741-4204-b365-b72023c5ab9b>
- TRT-6, (Şubat 6, 2012) , <http://www.trt.net.tr/trt6/> ;
<http://www.trt.net.tr/Canli/canli.aspx?kanal=TV6&slv=0> ;
<http://www.trt.net.tr/trt6/TVT.htm>
- TRT AVAZ , (Şubat 3, 2012), <http://www.trt.net.tr/trtavaz/>
- TRT AVAZ, “Yayın Akışı”, (Şubat 3, 2012), <http://www.trt.net.tr/trtavaz/akis.aspx>
- TRT –AVRUPA FM , (Şubat 14, 2012),
<http://www.trt.net.tr/Canli/canli.aspx?kanal=AVRUPA&slv=0>
- TRT Canlı Yayın , (Şubat 1-20, 2012), <http://www.trt.net.tr/Canli/canli.aspx?Kanal=TV1> ;
<http://www.trt.net.tr/Canli/canli.aspx?kanal=RADYO1&slv=0>
- TRT-ETTÜRKİYE / TRT-Arapça , (Şubat 4, 2012),
http://www.trt.net.tr/televizyon/#yayin_akis_trt ;
<http://www.trt.net.tr/Canli/canli.aspx?kanal=TRTARABIC&slv=0>
- TRT PODCAST, (Şubat 4, 2012),
<http://www.trt.net.tr/ondemand/podcastkategori.aspx?KategoriKodu=71051840-d6cc-4b61-aaa2-16b1fc9b3c87> ; <http://www.trt.net.tr/ondemand/podcast.aspx> ,
- TRT RADYO 6 , (Şubat 4, 2012),
<http://www.trt.net.tr/Canli/canli.aspx?kanal=RADYO6&slv=0> ;
<http://www.trt.net.tr/trt6/RADYO.htm> ,
- TRT TÜRK <http://www.trtturk.com.tr/>
- TRT TÜRK “Yayın Akışı”, <http://www.trtturk.com.tr/index.php?lang=tr&page=3>
- TSR (Türkiye'nin Sesi Radyosu), (Şubat 1, 2012),
<http://www.trt.net.tr/Canli/canli.aspx?kanal=RDTSR&slv=0>

TRT-VOT EAST, (Şubat 14, 2012),

<http://www.trt.net.tr/Canli/canli.aspx?kanal=RDVOT2&slv=0>

TRT-VOT WEST, (Şubat 14, 2012), ,

<http://www.trt.net.tr/Canli/canli.aspx?kanal=RDTSR2&slv=0>

TRT-VOT WORLD, (Şubat 14, 2012), ,

<http://www.trt.net.tr/Canli/canli.aspx?kanal=RDVOT&slv=0>

TSR Yayın Akışı , (Şubat 1, 2012),

<http://www.trt.net.tr/Radyo/RDAkis.aspx?gunler=1&kanal=5&akistur=1&tdgun=0&control=-1>

TRS, “Öncesi ve Sonrası ile Balkan Savaşları”, (Şubat 7, 2012),

<http://www.trt.net.tr/ondemand/podcastgaleri.aspx?GaleriResimKodu=8b24c63f-ce3e-4767-85f9-9a9323af135a&KategoriKodu=71051840-d6cc-4b61-aaa2-16b1fc9b3c87&dil=>

TRT World.com , <http://www.trt.net.tr/Kurumsal/WorldTanitim.aspx>

TV5MONDE , (Şubat 3, 2012), http://www.tv5.org/TV5Site/enseigner-apprendre-francais/accueil_apprendre.php

Kararlar

Conseil Constitutionnel de France , (Şubat 29, 2012),

<http://www.conseil-constitutionnel.fr/> ;

<http://www.conseil-constitutionnel.fr/conseil-constitutionnel/francais/les-decisions/acces-par-date/decisions-depuis-1959/2012/2012-647-dc/decision-n-2012-647-dc-du-28-fevrier-2012.104949.html>

Not: Ayrıca kaynak kişi olarak yazarın gözlem, dinleme ve izlemeleri de yaptığı yorum ve analizlere de katkı sağlamıştır.

7. TABLOLAR

Tablo 1 TRT-AVAZ 3-4 Şubat 2012 Tüm Yayın Akışı (04:58-04:15 Saatleri Arasında)

04:58 İstiklal Marşı ve Günün Program Akışı	
05:00 Bizim Sınıf	13:00 Gün Çiçekleri
05:30 Keremet Köç (Кыргызча - Kırgız Türkçesi)	14:30 Haber
05:45 Muhteşem Türkler	14:50 Tarihte Bugün (Azərbaycan - Azerbaycan Türkçesi)
05:55 Gökkuşluğu Çocukları	14:55 Bizim Sınıf
06:20 Komşuda Pişer (Türkmençe - Türkmen Türkçesi)	15:25 Keremet Göç
06:30 Haber	15:40 Muhteşem Türkler
06:50 Adriyatik'ten Çin'e Tarih Yazanlar (Қазақша - Kazak Türkçesi)	15:50 Adriyatik'ten Çin'e Tarih Yazanlar (Türkmençe - Türkmen Türkçesi)
06:55 Fragmanlar	15:55 Fragmanlar
07:00 Yeni Gün	19:55 Mevlid Kandili
10:00 Fragmanlar	21:55 TÛMATA Konseri
10:05 Komşuda Pişer (O'zbekcha - Özbek Türkçesi)	22:35 Halil İbrahim Sofrası
10:15 Adriyatik'ten Çin'e Tarih Yazanlar (Türkmençe - Türkmen Türkçesi)	00:00 Haberler (Shqip - Arnavutça)
10:20 Sözlük	00:10 Haberler (Bosanski - Boşnakça)
10:40 Tarihte Bugün (Azərbaycan - Azerbaycan Türkçesi)	00:20 Komşudan Ezgiler
10:45 Belgesel	00:50 Doludizgin Yıllar
11:05 Fragmanlar	02:05 Stüdyo Avaz
11:10 Orda Bir Köy Var Uzakta (Қазақша - Kazak Türkçesi)	02:50 Tıp Teknolojileri
11:40 Hayatın Elleri	03:00 Hayatın Elleri
12:10 Adriyatik'ten Çin'e Tarih Yazanlar (O'zbekcha - Özbek Türkçesi)	03:30 Müzikli Dakikalar
12:15 Altın Eserler (O'zbekcha - Özbek Türkçesi)	03:55 Altın Eserler
12:35 Müzikli Dakikalar (Shqip - Arnavutça)	04:15 TÛMATA Konseri

Kaynak : TRT AVAZ, Yayın Akışı 03 Şubat 2012,
<http://www.trt.net.tr/trtavaz/akis.aspx>, erişim tarihi: 03 Şubat 2012

Tablo 2 TRT-AVAZ Sadece Türkçe Yayın Akışı

04:58 İstiklal Marşı ve Günün Program Akışı	16:50 Tıp Teknolojileri
05:00 Bizim Sınıf	17:00 2012 Uluslararası Antalya Futbol Kupası
05:45 Muhteşem Türkler	17:55 Fragmanlar
05:55 Gökkuşluğu Çocukları	18:00 2012 Uluslararası Antalya Futbol Kupası
06:30 Haber	18:50 Fragmanlar
06:55 Fragmanlar	19:00 Taşkent Sohbetleri
07:00 Yeni Gün	19:30 Haber
10:00 Fragmanlar	19:50 Tarihte Bugün
10:20 Sözlük	19:55 Mevlid Kandili
10:45 Belgesel	21:55 TÛMATA Konseri
11:05 Fragmanlar	22:35 Halil İbrahim Sofrası
11:40 Hayatın Elleri	00:20 Komşudan Ezgiler
13:00 Gün Çiçekleri	00:50 Doludizgin Yıllar
14:30 Haber	02:05 Stüdyo Avaz
14:55 Bizim Sınıf	02:50 Tıp Teknolojileri
15:25 Keremet Köç	03:00 Hayatın Elleri
15:40 Muhteşem Türkler	03:30 Müzikli Dakikalar
15:55 Fragmanlar	03:55 Altın Eserler
16:00 Stüdyo Avaz	04:15 TÛMATA Konseri
16:45 Fragmanlar	

Kaynak : TRT AVAZ, (Şubat 3, 2012), Yayın Akışı, (Şubat 3, 2012), <http://www.trt.net.tr/trtavaz/akis.aspx>

Tablo 3 TRT-AVAZ Sadece Azerice Yayın Akışı

Yayın saati	Program Adı	Süre (dk)
10:40	Tarihte Bugün (Azərbaycan - Azərbaycan Türkçesi)	5
14:50	Tarihte Bugün (Azərbaycan - Azərbaycan Türkçesi)	5
17:45	Tarihte Bugün (Azərbaycan - Azərbaycan Türkçesi)	5

Kaynak : TRT AVAZ, (Şubat 3 2012), Yayın Akışı , (Şubat 3, 2012), <http://www.trt.net.tr/trtavaz/akis.aspx>

Tablo 4 TRT-AVAZ Sadece Türkmençe Yayın Akışı

Yayın saati	Program Adı	Süre (dk)
06:20	Komşuda Pişer (Türkmençe - Türkmen Türkçesi)	10
10:15	Adriyatik'ten Çin'e Tarih Yazarlar (Türkmençe - Türkmen Türkçesi)	5
15:50	Adriyatik'ten Çin'e Tarih Yazarlar (Türkmençe - Türkmen Türkçesi)	5

Kaynak : TRT AVAZ, (Şubat 3, 2012), Yayın Akışı, (Şubat 3, 2012),
<http://www.trt.net.tr/trtavaz/akis.aspx>,

Tablo 5 TRT-AVAZ Sadece Özbekçe Yayın Akışı

Yayın saati	Program Adı	Süre (dk)
10:05	Komşuda Pişer (O'zbekcha - Özbek Türkçesi)	10
12:10	Adriyatik'ten Çin'e Tarih Yazarlar (O'zbekcha - Özbek Türkçesi)	5
12:15	Altın Eserler (O'zbekcha - Özbek Türkçesi)	20
18:55	Adriyatik'ten Çin'e Tarih Yazarlar (O'zbekcha - Özbek Türkçesi)	5

Kaynak : TRT AVAZ, (Şubat 3, 2012), Yayın Akışı, (Şubat 3, 2012),
<http://www.trt.net.tr/trtavaz/akis.aspx>

Tablo 6 TRT-AVAZ Sadece Kazakça Yayın Akışı

Yayın saati	Program Adı	Süre (dk)
06:50	Adriyatik'ten Çin'e Tarih Yazarlar (Қазақша - Kazak Türkçesi)	5
11:10	Orda Bir Köy Var Uzakta (Қазақша - Kazak Türkçesi)	30
17:50	Adriyatik'ten Çin'e Tarih Yazarlar (Қазақша - Kazak Türkçesi)	5

Kaynak: TRT AVAZ, (Şubat 3, 2012), Yayın Akışı, (Şubat 3, 2012),
<http://www.trt.net.tr/trtavaz/akis.aspx>

Tablo 7 TRT-AVAZ Sadece Kırgızca Yayın Akışı

Yayın saati	Program Adı	Süre (dk)
05:30	Keremet Köç (Кыргызча - Kırgız Türkçesi)	15

Kaynak : TRT AVAZ, (Şubat 3, 2012),Yayın Akışı, (Şubat 3, 2012),
<http://www.trt.net.tr/trtavaz/akis.aspx>

Tablo 8 TRT-AVAZ Sadece Arnavutça Yayın Akışı

Yayın saati	Program Adı	Süre (dk)
12:35	Müzikli Dakikalar (Shqip - Arnavutça)	15
00:00	Haberler (Shqip - Arnavutça)	10

Kaynak: TRT AVAZ, (Şubat 3, 2012), Yayın Akışı, (Şubat 3, 2012)
<http://www.trt.net.tr/trtavaz/akis.aspx>

Tablo 9 TRT-AVAZ Sadece Bosnakça Yayın Akışı

Yayın saati	Program Adı	Süre (dk)
00:10	Haberler (Bosanski/ Boşnakça)	10

Kaynak: TRT AVAZ, (Şubat 3, 2012, Yayın Akışı, (Şubat 3, 2012)
<http://www.trt.net.tr/trtavaz/akis.aspx>

Tablo 10 TSR Yabancı Dil Yayın ve Erişim Bilgileri (14 Şubat 2012)

Yayın dilleri	Haber Süresi (dk)	Yayın Süresi (dk)	Podcast Album Sayısı*	Websayfası linki
Arapça	13	51.09	12	http://www.trtarabic.com/trtworld/ar/news.aspx
Rusça	13.10	54.50	11	http://www.trtarabic.com/trtworld/ar/news.aspx
Arnavutça	19.15	54.54	21	http://www.trtalbanian.com/trtworld/al/news.aspx
Azeri**				http://www.trtturki.com/trtworld/azt/news.aspx
Makedonca	08.46	23.46	11	http://www.trtmacedonian.com/trtworld/mk/news.aspx
Puşti	08.55	29.54	9	http://www.trtpashto.com/trtworld/pa/news.aspx
Özbekçe	13.16	24.34	12	http://www.trtuzbek.com/trtworld/oz/news.aspx
Afgani Özbek	06.38	22.55		http://www.trtafghaniuzbek.com/trtworld/aouz/news.aspx?dil=aoz
Rumence	06.33	23.46	5	http://www.trtromanian.com/trtworld/ro/news.aspx
Türkmence**				http://www.trtturkmence.com/trtworld/tut/news.aspx
Türkmence	07.54	23.50	17	http://www.trtturkmen.com/trtworld/tu/news.aspx
İngilizce	12.43	53.34	11	http://www.trtenglish.com/trtworld/en/news.aspx
Almanca	12.33	53.15	9	http://www.trtdeutsch.com/trtworld/de/news.aspx
İtalyanca	13.15	22.38	4	http://www.trtitalian.com/trtworld/it/news.aspx
Farsça	12.57	54.23	17	http://www.trtpersian.com/trtworld/fa/news.aspx
Macarca	04.50	22.32	5	http://www.trthungarian.com/trtworld/ma/news.aspx
Kırgız	09.08	23.49	12	http://www.trtkyrgyz.com/trtworld/kr/news.aspx
Çince	15.47	53.20	21	http://www.trtchinese.com/trtworld/zh/news.aspx
Bulgarca	09.14	24.24	11	http://www.trtbulgarian.com/trtworld/bu/news.aspx
Boşnakça				http://www.trtbosanski.com/
Kazakça	13.29	23.29	18	http://www.trtkazakh.com/trtworld/kz/news.aspx
Gürcüce	09.17	53.29		http://www.trtgeorgian.com/trtworld/gu/news.aspx
Urduca	13.31	51.14	20	http://www.trturdu.com/trtworld/ur/news.aspx
Fransızca	10.28	53.02	9	http://www.trtfrench.com/trtworld/fr/news.aspx
İspanyolca	14.43	55.54	5	http://www.trtspanish.com/trtworld/es/news.aspx
Uygurca	24.30	54.32	3	http://www.trtuyghurche.com/trtworld/luy/news.aspx

Yunanca	13.04	53.27	2	http://www.trtgreek.com/trtworld/gr/news.aspx
Azerice	14.31	54.39	8	http://www.trtazerbaycan.com/trtworld/az/news.aspx
Dari	10.54	29.53	93	http://www.trtdari.com/trtworld/da/news.aspx
Ermenice	04.39	23.37	2	http://www.trtarmenian.com/trtworld/er/news.aspx
Hırvatça***			4	http://www.trtcroatian.com/trtworld/hr/news.aspx
Sırpça***				http://www.trtarmenian.com/trtworld/er/news.aspx
Tatarca	08.44	24.42	26	http://www.trttatar.com/trtworld/ta/news.aspx
Uygurca****	24.30	54.32	12	http://www.trtuyghur.com/trtworld/uy/news.aspx

Kaynak: TRT, TRT World, (Şubat 14, 2012),
<http://www.trt-world.com/trtworld/en/news.aspx> ,

Açıklamalar

*: Podcast albümlerinin her birisinde de yayınlanan radyo programlarının arşivleri bulunmaktadır. Podcast Albümleri içindeki yayınlar sayılmamıştır. Ayrıca 14 Şubat 2012 tarihinden itibaren arşivlere yeni podcast dosyalarının eklendiğini dikkate almak gerekmektedir;

** : Bu internet siteleri Arap alfabesiyle hazırlanmış sitelerdir.;

: Hırvatça ve Sırpça dillerine ait websayfalarında sadece TRT-AVAZ'da ilgili dillerde yayınlanan programlara link verilmiştir. ; *: Arap alfabe ile hazırlanan Uygurca websayfasında, sadece podcast sayısı farklıdır. Tablo içinde yer alan diller TRT-World'un İngilizce web sayfasında yer alan sıralama düzenine uyulmuştur.

Notlar

¹ Resmî, gayri resmî, tüzel, bireysel veya grup siteleri de dâhil almak üzere.

² Televizyon yayıncılığının dışında DVD ve CD koleksiyonları ile perakende satışlarla tüketici de ulaşabilen, History Channel ve National Geography (ve diğer kardeş kanalları) ile ilgili örnek yayınları, konu içinde sapma yaratmamak için burada yer verilmemektedir.